

A Baranya Megyei Munkaügyi Központ támogatásával

LYBEN
MTRA !

PB
8557/1

BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (1)

Alsómocsolád, Mágocs, Mekényes, Nagyhajmás
települések

"Alapítvány Alsómocsoládért" kiadványa
2000

PB garh.
8557/1

A Baranya Megyei Munkaügyi Központ támogatásával

BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (1)

Alsómocsolád, Mágocs, Mekényes, Nagyhajmás
települések

"Alapítvány Alsómocsoládért" kiadványa
2000

Készült a

Baranya Megyei Munkaügyi Központ
pályázatára és anyagi támogatásával

Készítették:

Ginzer János

Mühlbert Józsefné

Nagy László

Sorozatszerkesztő:

Czuczor József

(Baranya Megyei Munkaügyi Központ)

Témafelelős:

Akli Krisztina

Pataki Veronika

Zsírosné Blaner Andrea

(Baranya Megyei Munkaügyi Központ)

* Felelős kiadó: "Alapítvány Alsómocsoládért"

Kohl János

Készült: 1000 példányban

Nyomda: AGÓRA Ipari Kft. Nyomdája, Pécs

Felelős vezető: Dr. Kisvári András

Bevezető

A Baranya Megyei Munkaügyi Központ 1999 tavaszán pályázati felhívást tett közzé közhasznú szervezetek számára térségi erőforrástérképek készítésére, és foglalkoztatáspolitikai fejlesztési elképzelések kidolgozásának támogatására. A sikeresen pályázó szervezetek munkája során 15 baranyai térségre készült felmérés, mely eredményeként 15 kiadványból álló sorozatot tudunk most közreadni.

Célunk az volt, hogy a kiválasztott térségről részletes foglalkoztatási, szociális, és gazdasági információkat gyűjtessünk be, az elkészülő erőforrástérképekkel helyzetbe hozzuk a kistérségeket. Arra ösztönözzük a településeket, hogy szembesüljenek térségük, lakóhelyük erősségeivel és gyengeségeivel, valamint ezek ismeretében találják meg a fejlesztési irányokat, lehetőségeket.

Az erőforrástérképek azonos szerkezetben tartalmazzák a térségek szociális helyzetéről, a családok megélhetési lehetőségeiről, körülményeiről, a népesség kor, nem, iskolai végzettség, etnikai összetétel, foglalkozás szerinti összetételéről való elemzéseket, a munkáltatók számát, bemutatását, tevékenységét, a munkanélküliek összetételét, számát, a munkanélküliség főbb okait, valamint a térség fejlesztési lehetőségeinek számbavételét

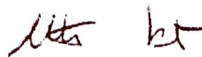
Kiemelt szerepet kapott a foglalkoztatási lehetőségek feltárása, a munkaerő-állomány feltérképezése, a munkáltatók felkutatása, igényeik bemutatása.

A felmért térségekben a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatások, képzések, beruházások, a vidékfejlesztés összehangolt tevékenységet feltételez mind a munkaerőpiaci szereplők, mind az állami, önkormányzati, valamint a civil szféra részéről.

A kistérségek fejlesztésében, a beruházások létrejöttében érdekelt szervezetek összefogását, partnerségét, forrásaiknak összehangolását segítheti elő az erőforrástérkép azáltal, hogy rálátást nyújthat a térségre, így a fejlesztések is jobban elérhetik az adott településeket.

A kiadványok elsősorban azoknál a települési önkormányzatoknál érhetőek el, amelyekről azok szólnak. Remélem a tájékozódni, beruházni szándékozók eredményesen forgatják majd e sorozat kiadványait.

Pécsett, 2000. január

Hidvégi Péter
igazgató

Baranya Megyei Munkaügyi Központ

TARTALOMJEGYZÉK

I. A feltárt térség jellemzése	3
1. Terület nagyság, lakosság szám	3
2. Baranyában elfoglalt gazdasági, szociális, foglalkoztatási helyzet	3
II. A feltáráshoz alkalmazott módszer	6
III. A térség szociális helyzete	9
1. Családok száma, megélhetési lehetőségeik	9
2. A szociális ellátórendszerek	10
3. A lakosság korösszetétele, nem-, iskolai végzettség szerinti megoszlása (legmagasabb iskolai végzettség)	12
4. A lakosság etnikai korösszetétele	14
5. Ok-okozati tényezők, a térségre való kihatásuk	17
IV. Gazdasági információk	19
1. A helyi gazdasági szereplők	19
2. Természeti, kulturális, turisztikai, gazdasági erőforrások	23
3. Erősségek, gyengeségek vizsgálata	23
4. A térségben fellelhető kis-, közép-, és nagy foglalkoztatók (10/10-50/50 fölött)	24
5. A foglalkoztatók nemzetgazdasági ágak szerinti csoportosítása	26
6. A foglalkoztatók tevékenységi területe, foglalkoztatottak száma, lakóhelye	28
7. Munkáltatók igényei a térség intézményei és a munkavállalók felé	29
8. Jövőre néző értékelés, fejlesztési lehetőségek	30
9. Egyéb	31

V. Foglalkoztatási információk	33
1. A térség foglalkoztatási mutatói, foglalkoztatási lehetőségek.....	33
2. Munkanélküliek száma, összetétele.....	34
3. Megváltozott munkaképességűek.....	36
4. Pályakezdők.....	36
5. Tartós munkanélküliek.....	37
6. Női munkanélküliek.....	38
7. A munkanélküliség főbb okai a térségben.....	38
8. Munkavállalási nehézségek.....	40
9. A munkára való hajlandóság.....	40
10. Helyi intézmények tevékenysége, aktivitása a foglalkoztatáspolitikai terén.....	40
11. Fejlesztési lehetőségek, jövőre néző értékelés.....	41
12. Egyéb.....	42
VI. A térség erősségeinek és gyengeségeinek számbavétele	43
VII. A térség fejlesztési lehetőségei	44
VIII. Lehetséges foglalkoztatási programok ötleteinek bemutatása, melyek a térség foglalkoztatási, népességmegtartási helyzetét javíthatják	50
IX. Az erőforrástérkép felhasználásának, terjesztésének tervei, ötletei, megvalósításának módja	62

I. A feltárt térség jellemzése

1. Terület nagyság, lakosság szám

A vizsgált térség településeinek – Alsómocsoládnak és a mágocsi körjegyzőség településeinek, tehát Mágocsnak, Mekényesnek és Nagyhajmásnak – legfontosabb területi és népességi adatai:

<i>Település neve</i>	<i>Terület (km²)</i>	<i>Lakosság (fő)</i>
Alsómocsolád	13,00	358
Mágocs	42,54	2636
Mekényes	17,77	360
Nagyhajmás	18,01	434
Összesen	91,32	3788

2. Baranyában elfoglalt gazdasági, szociális, foglalkoztatási helyzet

Valamennyi község sajnos tagja a társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott, illetve az országos átlagot jelentősen meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések jegyzékének, amelyet a 219/1996./XII.24./ Korm. rendelet szerepeltet, valamint tagjai a sásdi kistérségnek, amely a 19/1998./II.4./ Korm. rendelet alapján társadalmi-gazdasági szempontból elmaradott térség, mezőgazdasági vidékfejlesztési térség. Hátrányos helyzetüket tovább növeli még, hogy települések közül Alsómocsolád zsáktelepülés és mind a négy falu lakossága igen elöregedett. A természetes szaporodás gyakorlatilag stagnál, Mekényesen és Alsómocsoládon hosszútávon egyértelműen a népesség fogyása a jellemző.

A jól működő gazdaság lehet a település motorja. Jelen időkben a gazdaság és a területi fejlődés kapcsolatrendszere fokozatosan átalakul, az ipar a

tömegtermelés előtérbe kerülésével térbeli koncentrációkat alakít ki az energia- és nyersanyaglelőhelyeken, a fogyasztási szerkezetváltás a környezetvédelem, a telekommunikáció, a területi munkamegosztás kifejlődéséhez vezethet. A miénkhez hasonló kistelepüléseken előtérbe kerül a mezőgazdasági termelés és a biotechnológia területfejlesztést segítő hatása. Az infrastruktúra fejlettségi szintje és fejlesztési lehetőségei döntően befolyásolják a területi fejlődést. A hanyatló vagy nehézségekkel küzdő gazdaság csökkenti a területi fejlődés, fejlesztés esélyeit. Várhatóan a mi viszonyaink között is erősödni fog a gazdaság, a települések közötti kapcsolatokban pedig a szolgáltatások szerepe. Falusi viszonylatban jelentős szerepük van a könnyen elérhető, nagy munkáltatóknak, akik képesek a munkaerő-kínálat jelentős részét foglalkoztatni. Térségünkben meghatározóak a DÉLHÚS Rt., a Baranya Téglakft. és az Agropig Kft. üzemei, valamint a különböző ipari, mezőgazdasági és szolgáltatási vállalkozások.

Az elöregedésből és a magas munkanélküli rátából, valamint az azzal többnyire együtt járó alacsony életszínvonalból következően nem csekély teher nehezedik a szociális ellátórendszerre is. Nagy az igény az idősgondozás területén, a szociálisan rászoruló rétegek számára nyújtott szolgáltatások (élelmiszer- és ruhaosztás, stb.) vonatkozásában, a munkanélküliek számára nyújtott információ-átadás, képzés/átképzés/továbbképzés tekintetében, valamint a leszakadó rétegek további lecsúszásának megállítását, a halmozottan hátrányos helyzetű csoportok, családok, személyek felzárkóztatását megcélzó programok iránt is.

A foglalkoztatási helyzetet fura kettősség jellemzi: egyrészt továbbra sem jutnak tartósan munkához az aluliskolázott, minden téren hátrányos helyzetű, legtöbbször szakképzetlen (vagy elavult szaktudással rendelkező) munkanélküliek, míg számos példa van ennek az ellenkezőjére is: a korszerű ismeretekkel bíró, iskolázott, több keresett szakmával is rendelkező, nyelveket beszélő emberek nem egyszer „álláshalmazóvá” válnak, tehát párhuzamosan

akár egyidejűleg több állást is betölthetnek, illetve különféle munkákat is elvégezhetnek.

Térségünkben több nagy foglalkoztató is található ugyan, ám az általuk a foglalkoztatottakkal szemben támasztott követelményeket jelen pillanatban a munkanélküliek döntő többsége nem képes teljesíteni. Számukra a folyamatos képzések fontosságának propagálása mellett csupán egyetlen lehetőség marad: olyan munkalehetőségeket kell teremteni a számukra, ahol meg tudják állni a helyüket, tehát a munkaerő-kínálatához igazodó munkát kell biztosítani a térségben, lehetőleg helyben.

Elmondhatjuk tehát, hogy a vizsgált települések gazdasági, szociális és foglalkoztatási helyzete gyakorlatilag minden tekintetben messze elmarad Baranya megye egészének átlagától, nem is beszélve a mai Európában jogosan elvárható színvonalról.

II. A feltáráshoz alkalmazott módszer

A térségi erőforrástérkép kiadványok ajánlott tematikáját követve egy olyan – a BMMK szakmai támogatásával megalkotott és valamennyi mostanában készülő Baranya megyei erőforrástérkép elkészítéséhez ajánlott - lakossági kérdőívet használtunk fel, amelynek kérdéseire adott válaszokból egyértelműen kinyerhetőek az általunk vizsgált négy település lakosságának *szociális helyzetére, megélhetési lehetőségeire, szociális ellátórendszereire, korösszetételére, nemére, iskolai végzettségére és etnikai összetételére* vonatkozó adatok. A lakossági kérdőívet végül is - a térség lakosságát igen jól reprezentáló, mintegy 40 %-os kérdezetségi arányt alapul véve - 1600 példányban kértük és kaptuk meg a BMMK-tól.

A helyi gazdasági élet szereplőinek felkutatásához és bemutatásához részben az említett lakossági kérdőívnek a foglalkozásra és munkahelyre vonatkozó kérdéseire adott válaszokból, részben az Önkormányzatok rendelkezésünkre bocsátott adataiból, illetve egyéb forrásokból (kérdőívek, interjúk, Munkaügyi Központ, Vállalkozói Kamara, jegyző, körjegyző) nyertünk megfelelő információkat. Tapasztalataink szerint a lakosság előzetes alapos felmérése, kikérdezése után gyorsabban, hatékonyabban, célorientáltabban lehetett megvalósítani a gazdasági információk begyűjtését, rendszerezését és feldolgozását *a helyi gazdasági szereplők, a helyi gazdasági erőforrások, a helyi erősségek és gyengeségek, a helyi kis-, közép-, és nagyfoglalkoztatók* tekintetében, valamint *a helyi foglalkoztatók szakmai csoportosításánál, tevékenységi területeiknek, az általuk foglalkoztatottak számának és lakóhelyének, a munkáltatóknak az intézmények és a munkavállalók felé támasztott igényeinek* felkutatása és vizsgálata, feldolgozása területén.

A lakosság és a gazdasági élet szereplőinek felmérését követően került sor a kapott adatok célzott elemzésére foglalkoztatási információk kinyerése érdekében. A megfelelően rendszerezett és leválogatott adatokból egyértelmű

válaszokat kaptunk felmerülő kérdéseinkre *a térség foglalkoztatási mutatói, a munkanélküliek száma és összetétele, a megváltozott munkaképességűek, a pályakezdők, a tartós munkanélküliek, a női munkavállalók, a női munkanélküliek száma, a térség munkanélküliségének főbb okai, a munkavállalás nehézségei, a munkára való hajlandóság, a helyi intézmények foglalkoztatáspolitikai tevékenysége* tekintetében.

A nyert adatok felhasználásával vehettük számba térségünk erősségeit és gyengeségeit, s ezután mutathatjuk csak be a különböző fejlesztési lehetőségeket, foglalkoztatási programötleteket, a térség foglalkoztatási helyzetét, illetve népesség-megtartó erejét javító gondolatokat.

A négy település Önkormányzatától megkértük az egyes települések aktuális népességi adatait, bel- és külterületi lakóház-nyilvántartását, illetve utcajegyzékét és többször tartottunk területbejárást, illetve helyszíni szemlét, tájékozódunk a lakosság és a munkáltatók hozzáállásáról, válaszadási hajlandóságáról.

A kérdőívezést júliusban kezdtük meg, Mágocs község területére koncentráltan. Többszöri próbálkozásunk ellenére az eredmény lesújtóan elkeserítő volt: az emberek egyáltalán nem nyitak meg, illetve részben vagy egészben csak marginális fontosságú adataikat voltak hajlandóak közölni velünk. Az okok feltárása közben sok mindenre gondoltunk és a kérdezéstechnika kisebb-nagyobb mértékű változtatásától kezdve a látogatási időpontok módosításáig rengeteg lehetséges változat hatékonyságát teszteltük, ám a várt javulás egyre csak elmaradt: július-augusztusban a kontaktált célszemélyek túlnyomó többsége gyakorlatilag megtagadta a választ, illetve az együttműködést és a többiek válaszai is oly mértékben voltak hiányosak, illetve értékelhetetlenek, hogy kérdőíveik gyakorlati felhasználása kilátástalannak bizonyult.

A lakosság passzivitása, illetve bizalmatlansága okainak elemzésével párhuzamosan összegyűjtöttük, előkészítettük az általánosabb, a településekre, illetve a térség egészére vonatkozó adatokat és dokumentumokat, valamint ezt

az időt használtuk fel az adatgyűjtésből származó információk bevitelére, tárolására, rendszerezésére, leválogatására, tetszőleges hordozóanyagon történő bemutatására alkalmas számítógépes adatbázis rekordszerkezetének kidolgozására és tesztelésére is. Az így létrejövő adatbázis folyamatosan bővíthető és karbantartható, az erőforrástérkép terjesztése egyszerűsödik, modernebb formában is elérhető lesz.

A települések lakossága bizalmának elnyerése érdekében végül is az őket legjobban ismerőkhöz fordultunk segítségért: a helyi polgármesterekhez. Aláírásukkal hitelesítették az általunk megfogalmazott rövid tájékoztató levelet, melyet a négy település valamennyi – több mint 1500 – családjához eljuttattunk, majd néhány nap múlva újra megkezdtük a kérdőívek kitöltését. Az emberek hihetetlen módon feloldódtak, megnyíltak a helyi vezetők ajánlásának hatására, így ha nem is könnyedén, de pótolhattuk az üresjáratok miatt kiesett vagy időben eltolódott munkafázisokat a lakossági kérdőívezés területén is, és szeptember végére valamennyi lakossági adat számítógépes feldolgozásra alkalmas formában volt elérhető a további feldolgozás céljaira. Másik fő feladatunk a gazdasági élet szereplőinek, a munkaadóknak a feltérképezése volt, ezután kerülhetett sor az adatok másodlagos feldolgozására, a különböző kimutatások, leválogatások elkészítésére, a nyomdai munkálatok előkészítésére, az esetlegesen szükségessé váló hiánypótlások, illetve kiegészítések, pontosítások teljesítésére, a kiadvány elkészítésére, a későbbi terjesztés lehetőségei és feltételei megteremtésének kidolgozására. Munkánk legfőbb értékmérője az elkészült erőforrástérkép, ám a munka szakmai részét illetően legfőképpen azt a tapasztalatot szűrhetjük le, hogy a legnehezebb dolog maguknak az embereknek, a bizalmuknak a megnyerése volt – a többi már „csak” munka.

III. A térség szociális helyzete

1. Családok száma, megélhetési lehetőségeik

A négy településen 1423 családban összesen 3788 fő él.

A falvak XX. századi demográfiai adatait tekintve a számokból egyértelműen kitűnik, hogy a századfordulós létszámhoz képest a II. világháború befejeztével a lakosságszám alig csökkent, a háborút követő időszakban azonban - kisebb-nagyobb átmeneti jellegű ingadozásoktól eltekintve - a népesség száma egyértelmű csökkenést mutat. Alsómocsoládon például az 1949 és 1990 közötti években az ott lakók száma 370 fővel csökkent (1990: 378 fő), ami alig 40 év alatt csaknem 50 %-os népességfogyásnak felel meg! E település népességének a fele tehát nem egészen egy emberöltő alatt elhalt vagy elvándorolt, ami radikális változás egy ilyen aprócska falu életében. Az említett időszakban megvizsgálva a falvak lakosságszámát alapvetően befolyásoló tényezőket, úgymint az élve születések, a halálozások, a természetes szaporodás és fogyás, valamint a be- és elvándorlás adatait, arra a következtetésre juthatunk, hogy ennek az országosan is megfigyelhető jelenségnek elsősorban a faluról városokba költözők voltak az előidézői. Tovább súlyosbitja a helyzetet az a tény, hogy az elköltözők legjelentősebb része fiatal ember, ebből kifolyólag tehát a városok még a falvak természetes szaporulatát is igyekeztek magukba szippantani, ezzel is gyorsítva a kistelepülések természetes elöregedését. Az itt maradó idősebb korosztály többé már nem volt képes természetes szaporulattal pótolni a migrációból adódó fogyást. Az élve születések számának csökkenése is egyértelműen kimutatható, a század közepétől kezdődően drasztikusan csökken a gyermekvállalási hajlandóság, mígnem zuhanásszerűen a felére esik vissza. A születések száma szorosan összefügg a népesség korösszetételével is, tehát érdemes vizsgálat tárgyává tenni a népéségen belüli három fő korcsoportot is, vagyis a gyermekkoriúak (0-14 év), a felnőttek (15-59 év) és az idősek (60 év

felett) arányának alakulását. 1949-től kezdődően ezek a számok is jól mutatják a valóságot: a század első felének átlagához képest felére csökken a gyermekkorúak %-os aránya, a felnőtteké nem mutat eltérést, az idősök aránya viszont megduplázódik. Ez egyértelműen a falu elöregedését mutatja. Adataink alapján a halálozások száma is csökkenő tendenciát mutat, ám ez sajnos szinte kizárólag a népesség fogyó létszámának tulajdonítható és csak kisebb mértékben a javuló szociális és orvosi ellátásnak. Az 1000 lakosra jutó halálozások évi átlagos száma a 70-es évekig csökkenést mutat Alsómocsoládon, de 1980-ban már 19,1 fő, ami megfelel a század első felének szintjének és egyértelműen a helyzet rosszabbodását jelzi. A közelmúlt rohamosan romló halálozási adatait elsősorban a népesség elöregedése magyarázza, hiszen az 1980-as népszámlálás szerint a népességünk mintegy egyharmada 60 év feletti. A helyzetet tovább súlyosbítja a fiatalabb korosztályok növekvő halandósági statisztikája is. A természetes szaporodás mutatója Alsómocsoládon egészen az 1960-as évekig pozitív volt, vagyis a falu népessége nőtt, 1962-től kezdődően azonban ez a mutató változó, a népesség hol csökken, hol meg nő, tendenciáját tekintve azonban a folyamat egyértelműen a fogyás irányába mutat. Legfontosabb teendőnk tehát a születések és halálozások arányának megfordítása lenne, amit elsősorban a helybéli fiatalok faluban megtartásával, fiatalok letelepedésének ösztönzésével, a települések népességmegtartó erejének növelésével érhetünk el.

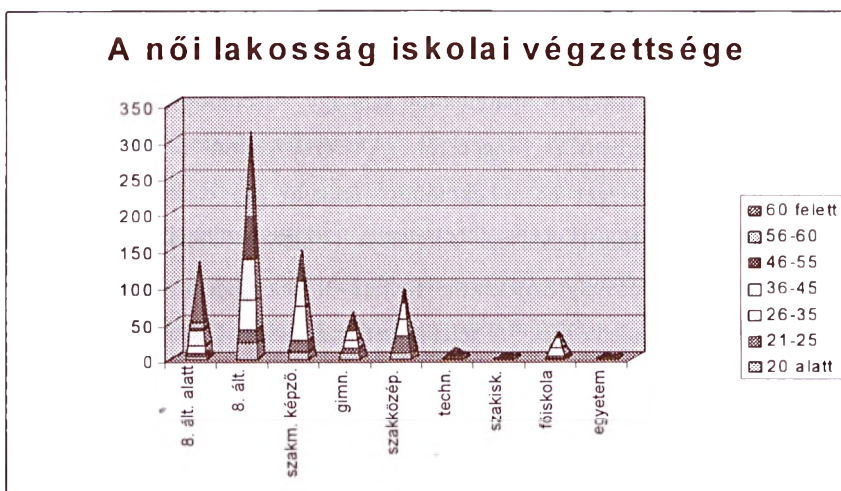
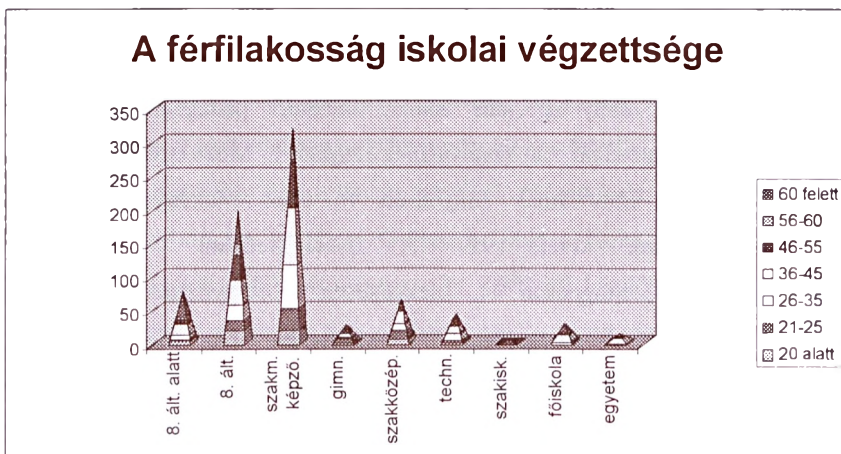
2. A szociális ellátórendszerek

A területi kötelezettséggel bíró házi orvosok és házi gyermekorvosok száma Mágocson 2 fő, a többi településen nincs. Alsómocsoládon van ugyan orvosi rendelő, de a körzet központja Mágocs. Ott működik a fogorvosi rendelő, a labor, a gyermekorvosi ellátás, a gyógyszertár, és a fizioterápia is. A gyógyításhoz szükséges speciális berendezéseket az önkormányzatok a lakosság szám arányában vásárolják meg a vállalkozó orvosként a körzetet

működtető és üzemeltető orvosok számára. A gyógyszerek elhozatalát az önkormányzatok keretein belül működő falugondnoki szolgálatok végzik. Idősek Napközi Otthona is csak Mágocson működik, a tagok száma 56 fő. Bölcsőde egyik településen sem érhető el. A mágocsi óvoda 115 férőhelyes, 11 fő óvodapedagógus dolgozik benne. A mágocsi Általános és Zeneiskola 19 tantermében 30 pedagógus felügyeli a 341 diákot, akik közül 136 gyerek a napközis ellátást is igénybe veszi. A többi településen iskola nincsen. (Egy 1990-ben végzett gazdaságossági számítás szerint nincs értelme visszaállítani az iskolát és az óvodát Alsómocsoládon. A falu előregedését kedvezően befolyásolná viszont a fenti létesítmények megléte, így jelenleg is folyamatban van egy program, mely speciális iskola, alternatív pedagógiai módszerek helybeli alkalmazhatóságát van hivatva megvizsgálni.) Mozi egyik településen sincs, a helybéli könyvtárak Mágocson 16 ezer, Mekényesen 2 ezer, Nagyhajmáson ezer kötete van. A kiskereskedelmi boltok száma Alsómocsoládon 3, Mágocson 41, Mekényesen 4, Nagyhajmáson pedig 6. Vendéglátóhelyből Alsómocsoládon 1, Mágocson 13, Mekényesen 2, Nagyhajmáson pedig 1 van. Mágocs körjegyzőségi székhely. Mágocsnak és Alsómocsoládnak közös vasútállomása van, ami a környék egyik legjelentősebb teherpályaudvara. Valamennyi településen található távolsági autóbussz megálló, postahivatal. Mágocson és Alsómocsoládon ipartelep is van, ellenben benzinkút már csak Mágocson található. Iparcikkbolt szintügy. Alsómocsolád csak egy hét km-es bekötőúttal érhető el Mágocsról. (A tervek szerint a Déli autópálya érinteni fogja a községet és a bekötőútról felhajtó ága is lesz.) A vizsgált községek nem jó mezőgazdasági adottságú területen települtek, de ennek ellenére jelentős növénytermesztési kultúrával és fejlett állattenyésztési hagyományokkal rendelkeznek. A települések szerkezete falusias jellegű fésűs elrendezésű szalagtelkeken családi házas beépítettségű. Az intézményrendszerek centrális elhelyezkedésűek, szervesen kapcsolódnak a települések szerkezeti egységeihez. A községekben fellelhető lakóházak többsége családi ház. Közülük

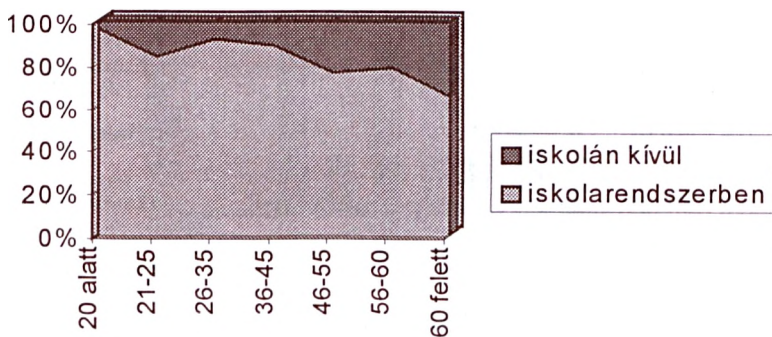
nagyjából egy hatod rész elavult, de telken belül átépíthető, a többi felújítható állapotú. A meglévő lakások 92%-ában van vezetékes víz, de sajnos a bevezetettek 10%-ában csak az udvarig vitték be, ez elsősorban az egyedül élő idősebb korosztályt jellemzi. Minden ház rendelkezik villanybekötéssel. A közvilágítás még a régi időkből származik, kívánnivalókat hagy maga után.

3. A lakosság korösszetétele, nem-, iskolai végzettség szerinti megoszlása (legmagasabb iskolai végzettség)

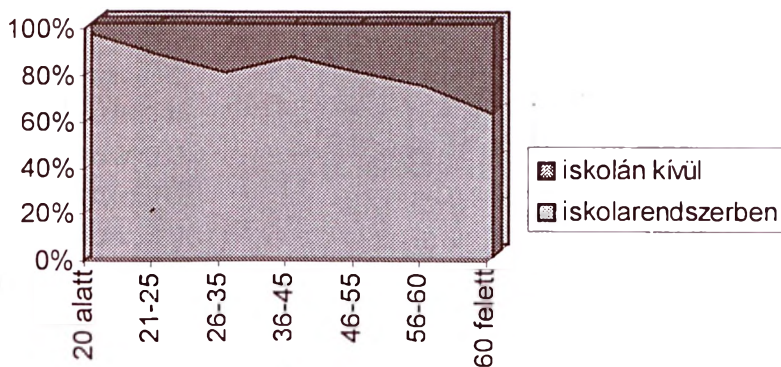

A vizsgált mintegy 1578 személy adatai alapján elmondható, hogy mind a férfiak, mind pedig a nők esetében a túlnyomó többség iskolai végzettsége nem haladja meg a szakmunkásképző iskolát. A nők esetében a hangsúly eltolódik a gimnázium irányába. Az első szakképesítést mindkét nembeliek az iskolarendszerű oktatás keretein belül szerzik meg.

Az első szakképesítés megszerzésének módja férfiaknál

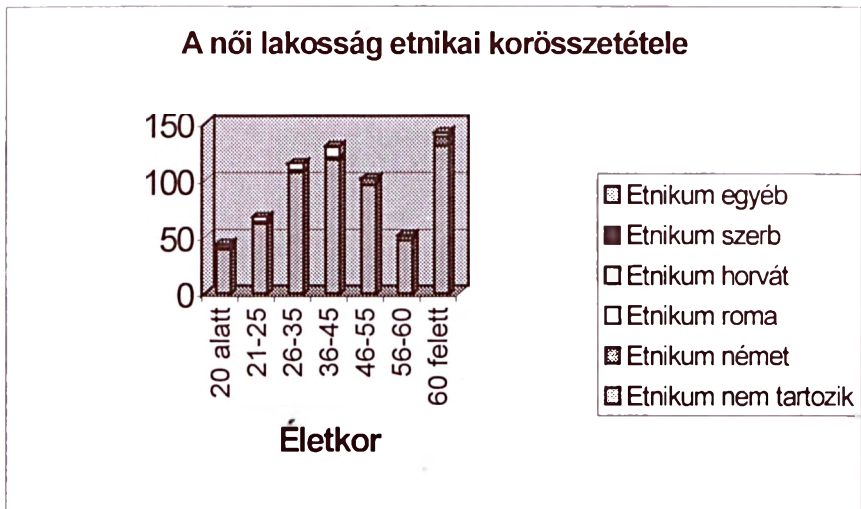
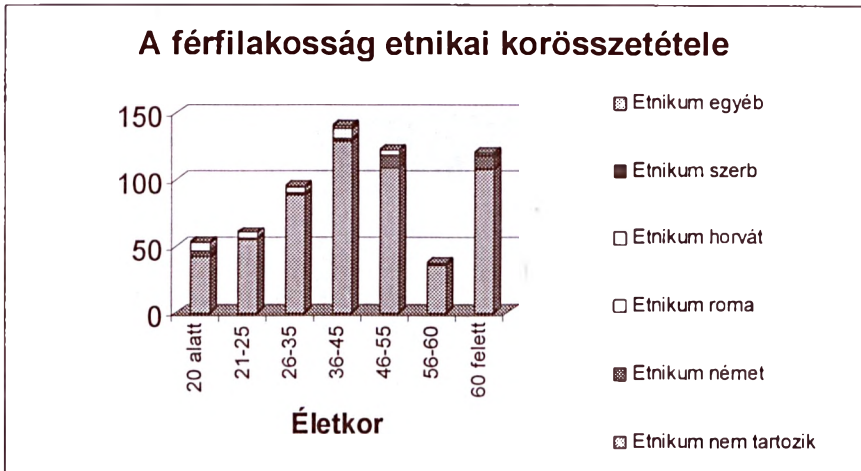

Az első szakképesítés megszerzésének módja nőknél

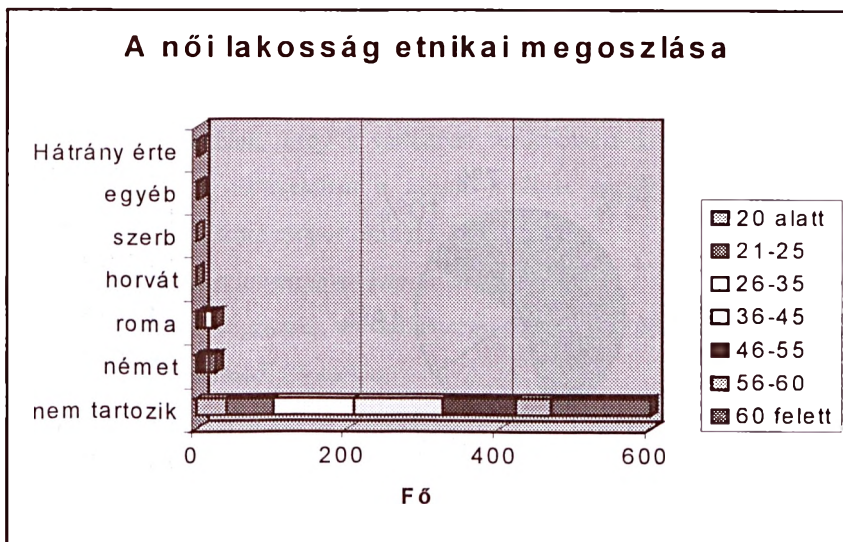
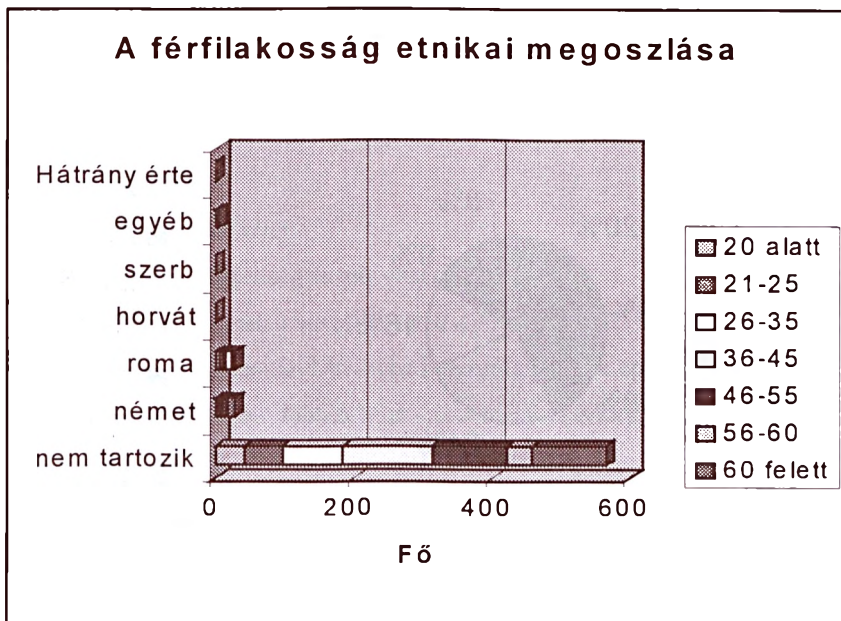

4. A lakosság etnikai korösszetétele

A vizsgált lakosság nagy része nem érzi magát valamelyik nemzetiséghez tartozónak, kisebb részük németnek, illetve roma származásának vallotta magát. Nincs közöttük szerb vagy horvát, és elenyésző az egyéb (román, székely) etnikumhoz tartozó is.

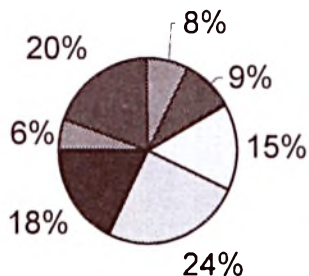

A lakosságot etnikai hovatartozása miatt hátrány nem érte (kivétel csupán egy német és egy roma házaspár esete). Minden megkérdezett személy magyar állampolgár volt.

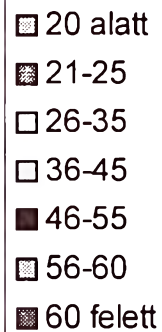
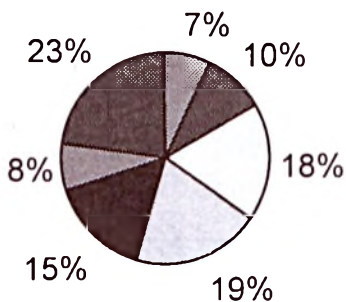

A magukat magyar állampolgárságúnak vallók korösszetétele (gyakorlatilag magának a lakosságnak a korösszetétele, mivel nincs nem magyar állampolgár a vizsgált népességben).

Magyar állampolgárság a férfiak esetében

Magyar állampolgárság a nők esetében

5. Ok-okozati tényezők, a térségre való kihatásuk

A szociális értéktérkép elkészítésénél nyilvánvalóvá vált, hogy sok a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű réteg településünkön. Hátrányaik – többek közt - az alábbiakból adódnak:

- szükséglet-kielégítési lehetőségük nehézségei
- életmód
- alacsony jövedelem
- alacsony fogyasztási szint
- alacsony iskolai végzettség és műveltségi színvonal
- a gyerek felnevelésének a veszélyeztetettsége

A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családok speciális problémáinak szélesebb körű feltárása – többek közt - az alábbiakra is kiterjedt:

- tárgyi szükségletek
- szabadidő, művelődés
- kapcsolatok a családban (család-gyermek kapcsolatai, ünnepek, nevelés stb.)
- foglalkoztatottság
- iskolázottság
- életmód (táplálkozási szokások, élelmiszerfogyasztás, stb.)
- jövedelem.

A fentiekből is kitűnik, hogy a várhatóan rendelkezésünkre álló személyi és anyagi erőforrások ismeretében a közeli jövőben remélhetőleg orvosolható problémák két téma köré csoportosíthatóak:

Az oktatás/tanulás színvonalával kapcsolatos gondok:

- alacsony iskolai végzettség és műveltségi színvonal (szabadidő, művelődés, iskolázottság, életmód, jövedelem)
- a gyerek felnevelésének a veszélyeztetettsége (szabadidő, kapcsolatok a családban, család-gyermek kapcsolatai, ünnepek, nevelés, iskolázottság, szokások, jövedelem)

Az életmóddal kapcsolatos gondok:

- szükséglet-kielégítési lehetőségük nehézségei (foglalkoztatottság, életmód, táplálkozási szokások, élelmiszerfogyasztás, jövedelem)
- nem megfelelő életmód (táplálkozási szokások, élelmiszerfogyasztás, jövedelem, iskolázottság)
- alacsony jövedelem (foglalkoztatottság, iskolázottság, életmód)
- alacsony fogyasztási szint (jövedelem, foglalkoztatottság, szokások, iskolázottság)

Mindkét téma-csoport egyes elemein belül megannyi átfedés tapasztalható a kiváltó tényezők tekintetében, és ez nem véletlenül van így, hiszen pl. az iskolázottság napjainkban alapvetően megszabhatja a megszerzhető jövedelmet, de megfelelő jövedelem híján nehéz kellő szinten tartani a szakismereteket, vagy akár csak az általános műveltséget is. Ugyanígy: hibás életvitellel a magas jövedelemből sem jut el elegendő a család minden egyes tagjáig, míg létezik az ellenpélda is: kevés pénzt okosan, valódi értékek megszerzésére kiadva is lehet emberi életet élni, és egyben megszerezni a jövőbeli magasabb jövedelemhez utat nyitó tudást.

IV. Gazdasági információk

1. A helyi gazdasági szereplők

Alsómocsolád:

Agropig Kft. sertéstelepe: A sertéstelep Alsómocsoládtól 1,5 km távolságra van, a keverő szomszédságában. A közel 10.000 állattal rendelkező üzemben 40 fő dolgozik, közülük 15 alsómocsoládi lakos.

Délhús Rt. Alsómocsolád: A vállalat a többi magyarországi céghez hasonlóan nehéz helyzetbe került. Főként a szovjet piacra tenneltek és ennek összeomlása után kapacitásának csupán 29 %-át tudta kihasználni. A kapacitás csökkenésével egyidejűleg beindult egy termékszerkezet-váltási és egy létszám-leépítési program is. Ennek következtében a közel 400 fős foglalkoztatotti létszám ma alig haladja meg a 230 főt. A vállalat 1992-ben átalakult részvénytársasággá és ebben az évben meg is háromszorozta kapacitását. A szerkezet átalakítása sikeresnek mondható, betörték a nyugati piacokra is, elsősorban az új tulajdonos, az osztrák Pankl és Hoffmann GmbH révén, akik 81 %-ban tulajdonosai az Rt.-nek. Termékeik közül a szárazáru gyártása mellett nagyon keresettek a gyorsfagyasztott termékek, elsősorban a pizzák. Alsómocsoládról sajnos csak 19 fő dolgozik a gyárban. A vezetéssel az önkormányzatnak nagyon jók a kapcsolatai, anyagilag is támogatják a falut, ugyanis az 1990. évi C. törvény alapján kivetették rá a vállalkozók kommunális adóját, majd a helyi iparüzési adót is. Az ettől a vállalattól származó bevételek jelenleg Alsómocsolád költségvetésének 38 %-át teszik ki, így Alsómocsoládon más településekhez viszonyítva nagyobbak a fejlesztési lehetőségek. Az egész térségben ez az egyetlen olyan üzem, amely ilyen magas számban foglalkoztat dolgozókat.

Baranya Téglakft.: Ez a téglagyár is privatizálásra került, jelenlegi 25 dolgozója közül csupán ketten alsómocsoládiak. Évi termelésével ez a cég is jelentősen hozzájárul a falu költségvetéséhez.

Mezőgazdaság (a privatizáció után): A Mágocsi Mg TSZ-nél és a Bikali Állami Gazdaságnál lezajlott folyamatok után a 20 ha alatti termőfölddel rendelkező tulajdonosok száma meghaladja az 50 főt, ennél nagyobb birtoka csak 7 embernek van, de közülük is csupán 4 fő a vállalkozó, akik alkalmi munkásokat és 1-1 állandó dolgozót is alkalmaznak. A 77 fővel megalakult Erdőbirtokossági Társaságnak és a 48 fős halastó-tulajdonosok társaságának állandó munkaviszonyban lévő dolgozója nincsen.

Mekényes:

„Legnagyobb” foglalkoztató az Önkormányzat, mely 2 főt alkalmaz a Teleházban, valamint 1 fő falugondnokot.

Nagyhajmás:

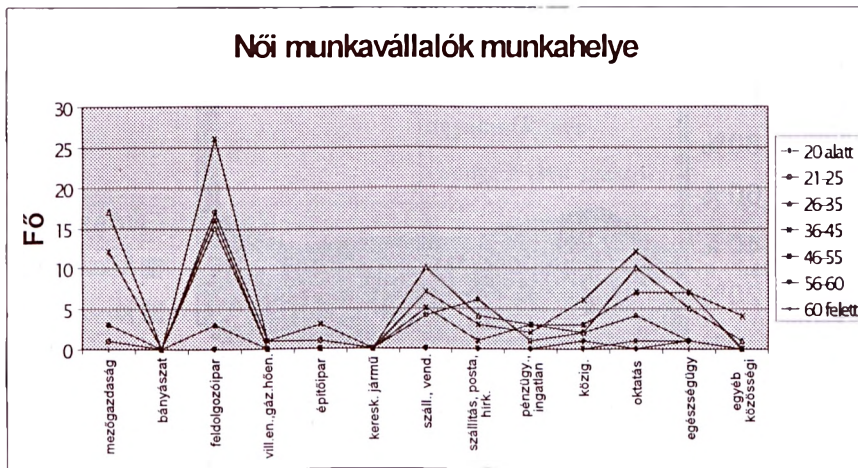
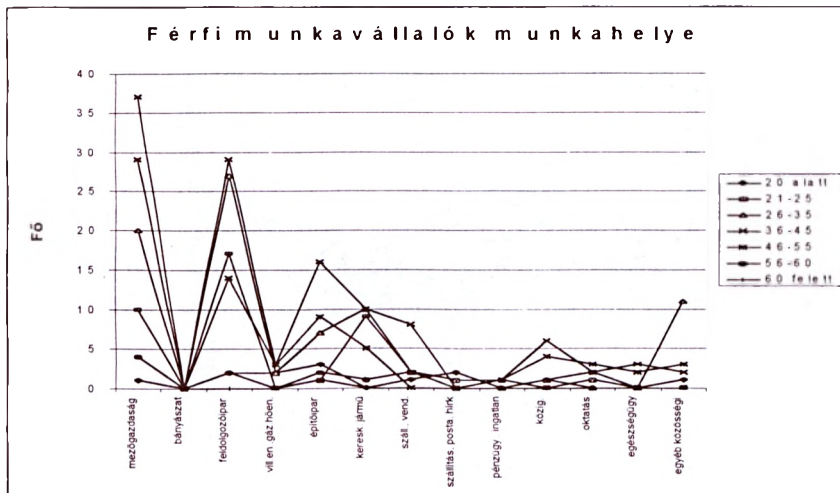
Nemerői nyúltelep: 6 fő állandó munkást alkalmaz.

MENA Kft.: Ebben a tehenészetben 10 főt foglalkoztatnak.

Mágocs:

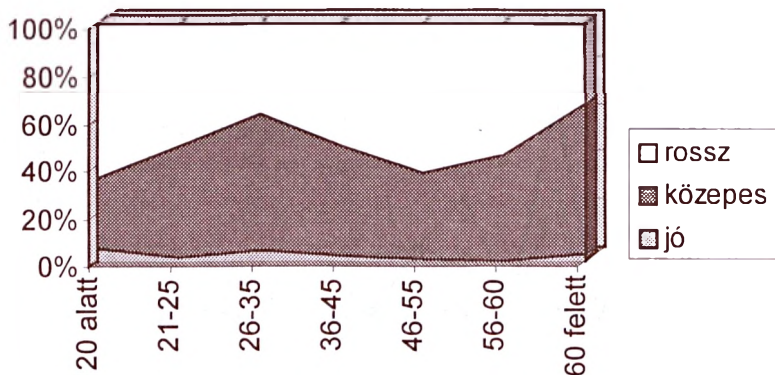
A szocialista rendszer nagyvállalaiból kialakult kisvállalkozások tömege működik, melyek összességében ipari területen 490 munkavállalót, mezőgazdasági területen 90 munkavállalót foglalkoztatnak.

A pillanatnyilag munkaviszonyban állók nemzetgazdasági ágankénti bontásánál jól megfigyelhető, hogy eltűnt a bányászattal kapcsolatos munkaerő-kínálat, és feltűnően kevés ember dolgozik a villamos-energia-, gáz-, és hőenergia iparban, a szállítás, posta, hírközlés területén, valamint a pénzügyi és ingatlan vonalon. Fő munkáltatóként a feldolgozóipar, a mezőgazdaság, a kereskedelem, vendéglátás, az oktatás, az építőipar és az egészségügy jelölhető meg.

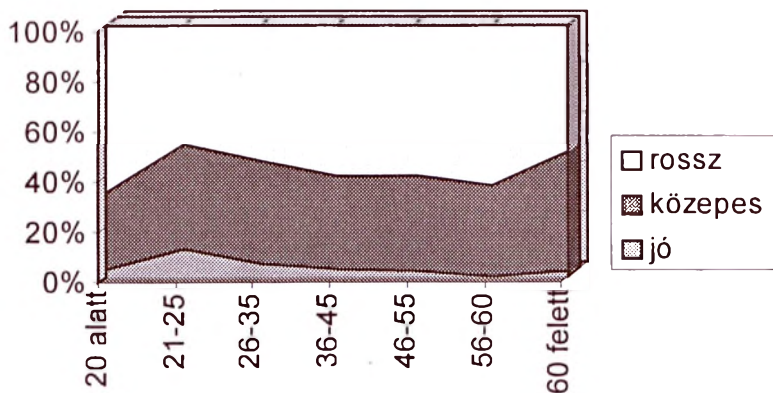

A megkérdezettek nagy része pillanatnyi jövedelmi viszonyait kimondottan rossznak tartja, hasonló arányt képviselnek azok, akik átlagosnak tekintik bevételeik nagyságát, és elenyészően kevés azok száma, akik szerint kereseti viszonyaik kimondottan jók. A nemek között lényeges eltérés nincs.

Jövedelmi viszonyok megítélése férfiaknál

Jövedelmi viszonyok megítélése nőknél

2. Természeti, kulturális, turisztikai, gazdasági erőforrások

A térség legjelentősebb kulturális öröksége és egyben legnagyobb lehetősége a multikulturális történeti életmód, életvitel, gazdálkodási kultúra megőrzése, felelevenítése, továbbfolytatása. Az élő, megélhető, megtapasztalható hagyományok, a vonzó, rendezett épített és természeti környezet növelheti a települések turisztikai vonzerejét, a turizmusnak pedig a jövedelemtermelő hatása mellett fontos a foglalkoztatási hatása is. Sajnos a turizmusnak jelenleg még – a megye egészéhez hasonlóan – nincs kiemelkedő szerepe a foglalkoztatásban, ezért az önkormányzatoknak meg kellene fontolniuk egy Tourinform iroda felállítását és működtetését.

3. Erősségek, gyengeségek vizsgálata

Erősségek	Gyengeségek
magas arányúak a jó minőségű szántóterületek változatosak a természeti és kulturális adottságok	kevés a magas kézimunka-igényű mezőgazdasági termékek aránya bizonytalanok a kisvállalkozások hiányzik a térséget átfogó hosszútávú stratégia gyenge a települések közti együttműködés gyenge a civil szektor
Lehetőségek	Félelmek
új típusú agrárszövetkezet létrehozása a környezeti terhelés csökkentésével még vonzóbbá tenni a területet biotermelés	eluralkodik a rövid távú haszon-elv szemlélet nem átlátható az állami agrárpolitika kevés a „kiművelt emberfő”

4. A térségben fellelhető kis-, közép-, és nagy foglalkoztatók (10/10-50/50 fölött)

Foglalkoztató neve	10 alatt	10-50 között	50 felett
Alsómocsolád:			
Délhús Rt.			X
Agropig Rt.		X	
Baranya Téglá Kft.		X	
Gabonaforgalmi Rt.	X		
MAV Rt.	X		
Posta	X		
Polgármesteri Hiv.	X		
Mágocs:			
SHS Kft.	X		
Hochschancz Kft.	X		
Arbek Kft.		X	
Slejjer Kiss Kft.	X		
Ho-Szerit Kft.			
Maguro Metál Kft.	X		
Edelstahlservice Kft.	X		
Általános és Zeneiskola		X	
Promix Kft.	X		
Ferro Kft.	X		
Polgármesteri Hiv.		X	
Babirád Kft.	X		
Zámbó és Társa Kft.	X		
Cspregi Kft.	X		

Hegyhátvidéke	X		
Takarékszövetkezet			
Sütő Kft.	X		
MÁG Ferro Kft.			
Posta	X		
Makrom Kft.	X		
ÖNO	X		
Óvoda	X		
ABC	X		
Kallisztó Bt.	X		
Rosadekor Kft.	X		
Agros + Ett Kft.	X		
Agropig Kft.		X	
Ferromek Kft.	X		
Bútorbolt	X		
Thermo Produkt Kft.	X		
Csiszár Kft.	X		
Kincses és Társa Kft.	X		
Consol Ker Kft.	X		
Laxép Kft.	X		
Szabó Kft.	X		
DMR Kft.	X		
Magnet Kft.	X		
Vízmű Kht.	X		
Pasa Kft.	X		
BCSHK Kft.	X		

Orvosi rendelő	X		
Audon Kft.	X		
Műanyagüzem	X		
Mágocsi Kht.	X		
Dunai Kft.	X		
Moldoványi Kft.	X		
Esox Kft.	X		
Gyimesi Bt.	X		
Várda Patika Bt.	X		
Fogorvosi Rendelő	X		
Mekényes:			
Posta	X		
Teleház	X		
Nagyhajmás:			
MENA Kft.		X	
Polgármesteri Hiv.	X		
Kürtös Kft.	X		
Óvoda	X		

5. A foglalkoztatók nemzetgazdasági ágak szerinti csoportosítása

Nemzetgazdasági ág	Foglalkoztató
Mezőgazdaság	Agropig Rt. Gabonaforgalmi Rt. Promix Kft. Makrom Kft. MENA Kft.
Bányászat	

Feldolgozó ipar	Délhús Rt. Ferromek Kft. Thermo Produkt Kft. Csiszár Kft. Kincses és Társa Kft. Hochschanz Kft. Arbek Kft. Sleijer Kiss Kft. Ho-Szerit Kft. Maguro Metál Kft. Edelstahlservice Kft. Ferro Kft. Babirád Kft. Csepregi Kft. Sütő Kft. MÁG Ferro Kft. Kallisztó Bt. Rosadekor Kft. Agros + Ett Kft. Szabó Kft. DMR Kft. Magnet Kft. Pasa Kft. BCSHK Kft. Moldoványi Kft. Audon Kft. Műanyagüzem Esox Kft.
-----------------	---

Villamos energia, gáz, hőenergia ipar	Mágocsi Vízmű Kht.
Építőipar	Baranya Téglá Kft. Laxép Kft.
Kereskedelem, jármű	Bútorbolt ABC Consol Ker Kft. Dunai Kft.
Szállás, vendéglátás	
Szállítás, posta hírközlés	MÁV Rt. Posta
Pénzügy, ingatlan	SHS Kft. Hegyhátvidéke takarékszövetkezet
Közigazgatás	Polgármesteri Hivatal Teleház
Oktatás	Általános és Zeneiskola Óvoda
Egészségügy	ÓNO Orvosi rendelő Gyimesi Bt. Fogorvosi rendelő Várda Patika Bt.
Egyéb közösségi	Zámbó és Társa Kft. Mágocsi Kht.

6. A foglalkoztatók tevékenységi területe, foglalkoztatottak száma, lakóhelye

A kis foglalkoztatók nagy száma miatt rendkívül széles az általuk végzett tevékenységek palettája is. Általánosságban elmondható, hogy többségük három

fő terület köré csoportosul: mezőgazdaság és mezőgazdasági termékek feldolgozása, feldolgozóipar (fémmegmunkálás, varrás, fröccsöntés, stb), szolgáltatások (tanácsadás, pénzügyi, könyvelési segítség, vagyónvédelem, stb).

A mezőgazdaságban összességében 148 fő dolgozik a vizsgált népességből, míg a feldolgozóiparban mintegy 168 fő, a szolgáltatások területén pedig 127 fő.

A foglalkoztatottak többnyire helyben végzik munkájukat, a nagyobb foglalkoztatókra azonban jellemző az ingáztatás is. (A Délhús Rt. alsómocsoládi üzemében, vagy az Agropig Rt. alsómocsoládi sertéstelepén például alig dolgozik helybéli munkavállaló, pedig ezek az üzemek – a létszámot tekintve - akár a község teljes munkaképes korú lakosságát is képesek lennének foglalkoztatni!) A legnagyobb gond és egyben a fenti látszólagos ellentmondás magyarázata itt is a rendelkezésre álló munkaerő képzettségében (vagy inkább képzetlenségében) keresendő.

7. Munkáltatók igényei a térség intézményei és a munkavállalók felé

A térség intézményei felé:

hatékonyabb együttműködés, kiszámítható és tervezhető jövő, jó kapcsolatok, megfizethető adók, rendszeres információcsere, kétirányú kommunikáció, részvétel lehetősége a döntés-előkészítésben és a döntéshozatalban, hosszútávú stratégiák és jövőtervek kidolgozása, regionális szerveződések megindítása, térségi termékek és szolgáltatások alkalmazása és propagálása.

A munkavállalók felé:

rugalmasság, hajlandóság a munkára, megbízhatóság, élethossziglan tartó tanulás képessége és készsége, kitartás és akarat a modern technológiák átvételéhez, mobilitás, lojalitás, önmérséklet.

8. Jövőre néző értékelés, fejlesztési lehetőségek

A jelen a sokszínűségé, ám ez a sokszínűség akarva-akaratlanul szétforgácsolttságot, széttagoltságot is jelent egyben. Az ezermi kisvállalkozás tengerében könnyen eltévedhetünk, és egyszerűen elveszítjük a fonalat: Merre is tartunk? Egyértelmű persze, hogy a piacgazdaság és Európa nyugati fertálya felé, de vajon elég gyorsan változunk? És közben nem veszítünk túlságosan sokat? Az Európára kacsintgatások mögött (vagy közben?) meg kellene esetleg tartanunk a sok-sok kényyszerű (és szükségszerű!) változást ellensúlyozó biztos, stabil pontokat: hagyományainkat, józan paraszti eszünket, talpraesettségsünket. Mert miért is ne nyerhetnénk mi is azon, amin annyian fognak nyerni (és persze veszíteni is!) – az EU csatlakozáson?

Ha ez a térség időben feleszmél, körülnéz, segítő kezet nyújt szomszédainak és átgondolt stratégiával, közösen lép be egy új korszakba, akkor van esélye. Ha a gazdák a megszokott gabonafélék helyett (mellett?) hajlandóak lesznek földjeiken (kézi)munkaigényes növényeket termeszteni; ha felvirágszik a biotechnológia; ha bioélelmiszerekkel tudunk megjelenni a piacokon; ha a térségbe (élelmiszer)feldolgozóipar települ; ha létrejönnek új típusú, esetleg non-profit szövetkezetek, melyek (egyik) fő célja a helyi alulképzett, átképezhetetlen munkaerő értelmes célokért történő munkába állítása lesz; ha a fiataljaink jó példák sorát látják már maguk előtt arra, mi minden érhető el képzéssel, tanulásal; ha maradéktalanul kihasználjuk természeti, turisztikai adottságainkat; ha kivesszük az EU zsebéből mindennek az árát; ha ...

Sok itt a ha, ám amikor (és nem „ha”!) minden érintett felismeri az összefonódásokat, átlátja a kapcsolatrendszeret, az lesz az első lépés a siker felé.

És a leghosszabb út is egy kis lépéssel kezdődik. Egy *közös* kis lépéssel...

9. Egyéb

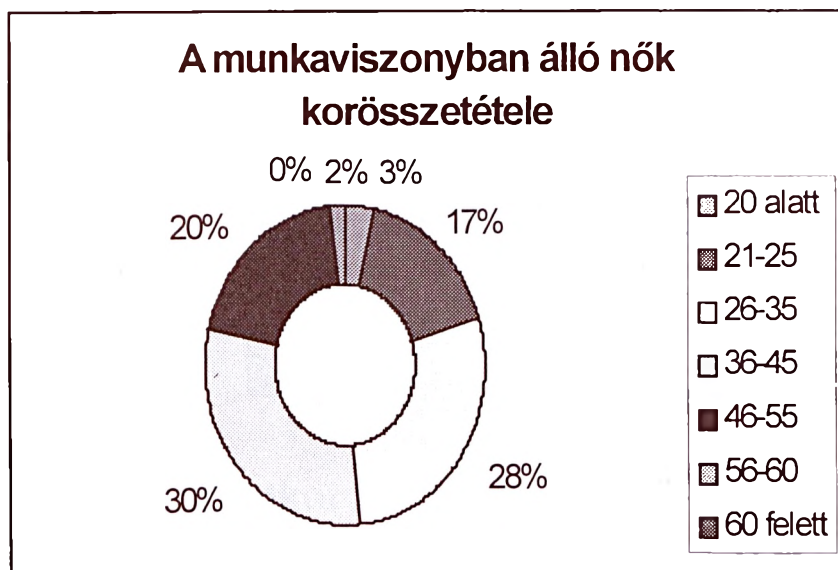
Tapasztalataink szerint a kis lélekszámú települések gondjai senki számára nem jelentenek megoldandó problémát. Az aprófalvak összefogás nélkül nehezebben hallathatják hangjukat, érvényesíthetik érdekeiket. A léptékek ugyanis olyan kicsik a politikai pártok és más szervezetek számára is, hogy nem akarnak vele foglalkozni, mert számukra produktumot csak a nagyobb nagyságrendek jelentenek. “Természetesen” az országos hatalom is így gondolkodik, mert a “kicsik” csak elaprózzák az állami pénzeket és energiákat, s ezért a törvényhozók túlnyomó többsége is 2000 fő feletti településekben gondolkodik. Ennek szükségszerűen az lett a következménye, hogy ezeken a kistépüléseken a lakosság számaránya akarva-akaratlanul az országos átlagnál jobban elöregedett és a lakosság összetétele eltolódott egy úgynevezett hátrányos helyzetű réteg irányába. Tehát ezeket az ismerveket figyelembe véve kell szemlélnünk a mai magyar valóságot nálunk, valamint a hasonló paraméterekkel rendelkező több, mint 1000 magyarországi kistépülésen, amelyek javarésze Baranya (és Zala) aprófalvas településeiből kerül ki. Fentiek tökéletesen tükrözik a tényeket, s a gondokat csak tetézi, hogy a most továbbtanulók és nagyobb iskolai végzettséget elérők nem találnak helyben életteret és elmennek a településről. Létrejött tehát egyfajta kontraszelekció, melynek következtében a tanult lakosság elvándorolt a faluból és helyükre a már említett hátrányos helyzetű rétegekből kerülnek többen falura, akik gyökértelenségük és anyagi helyzetük, képzetlenségük következtében mindinkább lecsúsznak. Ezt a folyamatot valamilyen formában meg kell változtatni, illetve át kell alakítani. Mivel minden település nélkülözhetetlen része az országnak, kultúránk egy-egy sajátos értékének őrzője, ezért a legkisebb falu lakóinak is esélyegyenlőséget kell biztosítani képességei kibontására, jövője alakítására. Saját értékeit, érdekeit önállóan képviselni tudó, felkészült, helyben boldogulni tudó, kistérségekben egyenlő partnerekként jövőt tervező és szervező falvakat kell életre kelteni,

amelyekben valamennyi polgár számára biztosítható a helyben megélhetés esélye, a helyben pályakezdők támogatása. A különféle intézményrendszerek összefogása által a helyiek aktív támogatásával, közösségek újrászerveződésével reális közelségbe hozható a falusi életminőség javítása. Helyi szinten ehhez nagymértékben hozzájárulhatnak a településeken működő teleházak is.

A teleház egy olyan, modern technikai eszközökkel felszerelt szolgáltató iroda, melyben egy helyen összpontosul a számítástechnika, kommunikáció, információ, szervezés és szakértelem részelemekből összetevődő komplex tájékoztató és kiszolgáló feladatok szinte végtelen repertoárja. A teleház kommunikációs kapocsként funkcionál az eldugott kis falvak és a nagyvilág között, fő célja a falu fejlődésének segítése, az ott élők testi, lelki, szellemi, kulturális és szociális igényeinek kielégítése, közhasznú információk közkinccsé tétele, a falu népességmegtartó erejének fokozása. Az ide betérő és a számítógépet használó fiatalok megtapasztalhatják, hogy e téren ismereteik helyben is bővíthetők és lehetőségeik sem maradnak el a városban élő társaikétól. Mert a falunak igenis van jövője és ez a jövő nem az ott élők nagy számától, hanem cselekvőképességétől függ.

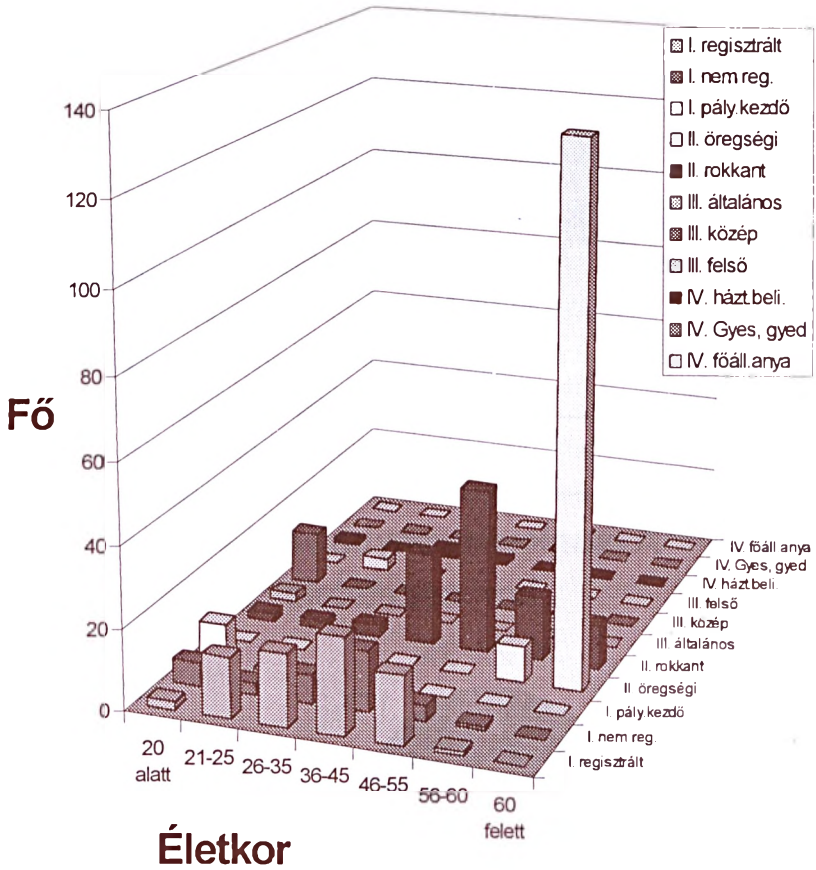
V. Foglalkoztatási információk

I. A térség foglalkoztatási mutatói, foglalkoztatási lehetőségek

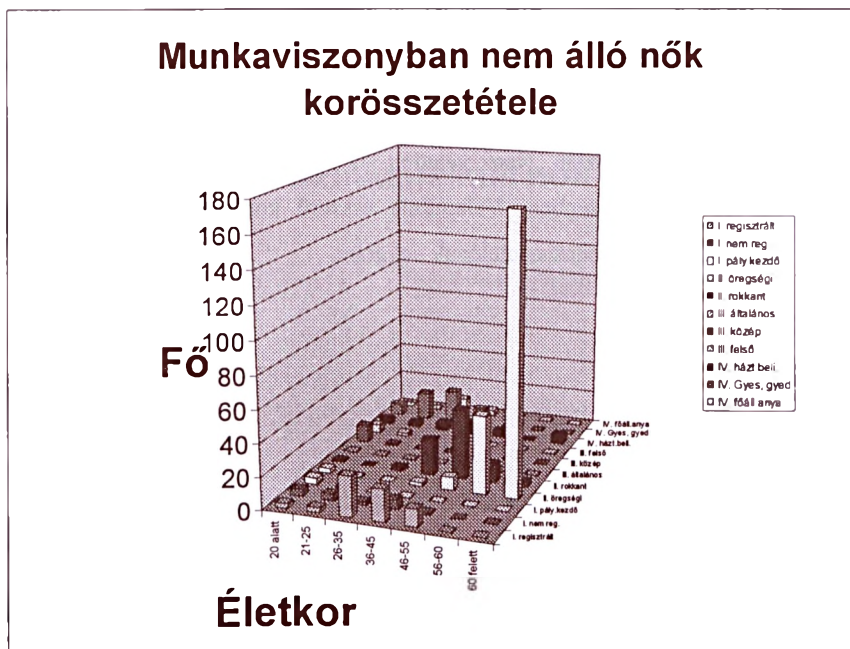
2. Munkanélküliek száma, összetétele

Munkaviszonyban nem álló férfiak

Feltűnően magas a nem regisztrált munkanélküliek aránya, főleg a középkorosztály esetében. Ez előrevetíti annak a képét, hogy sokan közülük már beletörődtek a sorsukba, berendezkedtek egy nagyon alacsony életszínvonalú életre, nem is kívánnak ezen változtatni. Szerencsésnek mondható viszont, hogy viszonylag sokan jelenleg folytatott tanulmányaik miatt nem tudnak munkát vállalni. A térség egyik legnagyobb munkaerő-piaci problémája a képzetlenség, ami a jövőben remélhetőleg egy kicsit e miatt is javulni fog.

A férfiak és nők között tapasztalható egyfajta természetes eltolódás is: a nők gyakrabban maradnak távol a munkától a gyermekszüléssel, gyermekneveléssel, háztartásvezetéssel kapcsolatos teendők elvégzése okán, míg a férfiak között igen sok a pályakezdő. Mindkét nemnél elmondható, hogy igen magas a rokkantnyugdíjasok száma.

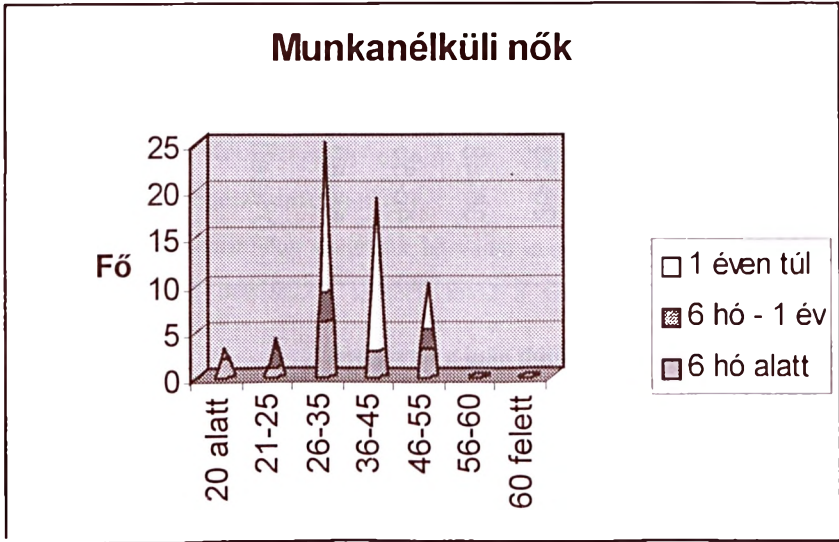
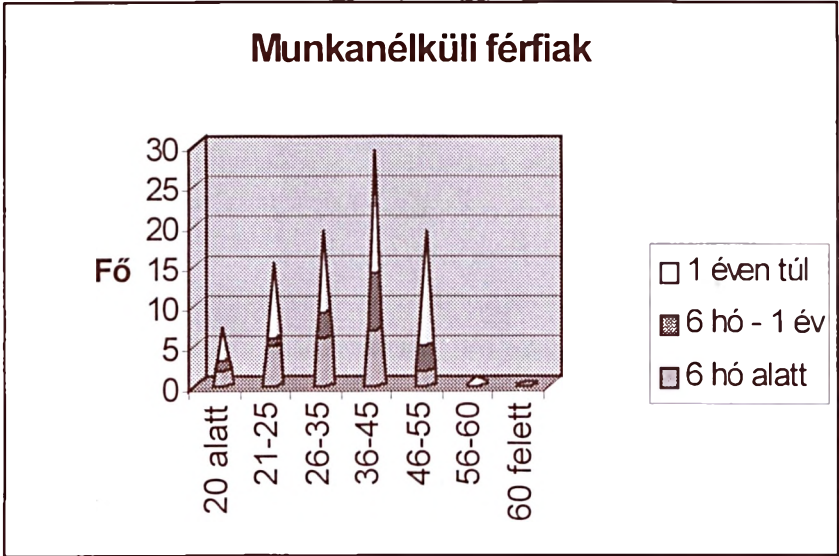
3. Megváltozott munkaképességűek

A vizsgált célcsoportban ilyen személyt nem találtunk, egyébként a térség munkáltatói egyáltalán nincsenek felkészülve ennek a munkavállalói rétegnek a foglalkoztatására.

4. Pályakezdők

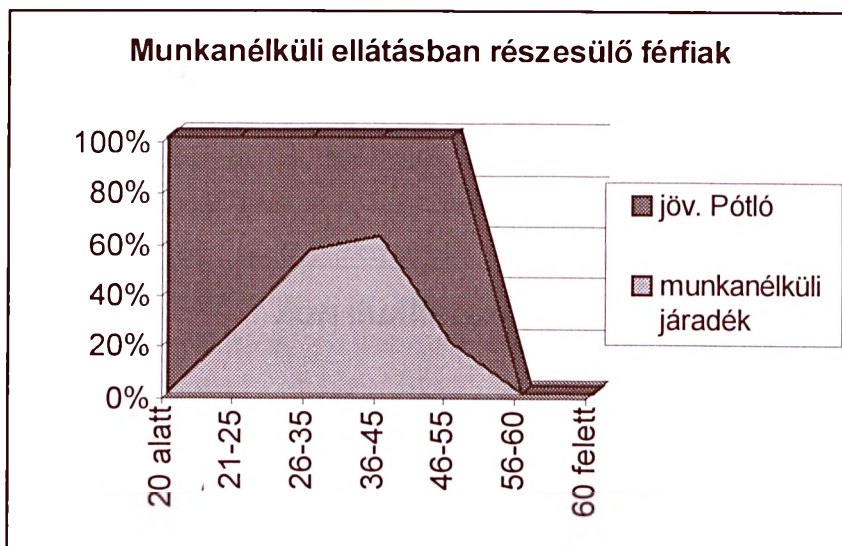
A pályakezdő fiatalok két fő okból kifolyólag nem találnak munkát a térségben: egy részük aluliskolázott, gyakran még a 8 általánost sem járja ki, így egy óriási túlkínálattal bíró munkaerő-piaci versenyhelyzetben kellene megszereznie első munkahelyét (hiszen az ilyen szakképzetlen munkaerő túlteng, és a munkaadók inkább választják a már kipróbált, tapasztaltabb dolgozókat); másik részük túlzott elvárásokkal indul neki az életnek (mind a jövedelemmel szemben támasztott igényeit illetően, mind pedig egyéb téren) és gyakran túllőnek a célon: a munkaadó nem tudja vagy nem akarja az általuk elvárt szinten megfizetni őket, inkább alacsonyabb képzettségű, de tapasztaltabb szakembereket foglalkoztat. Nem véletlen, hogy alig találni a jövedelmével elégedett embert a térségben. Valamiféle ésszerű kompromisszumra kellene jutnia munkaadónak és munkavállalónak egyaránt.

5. Tartós munkanélküliek

6. Női munkanélküliek

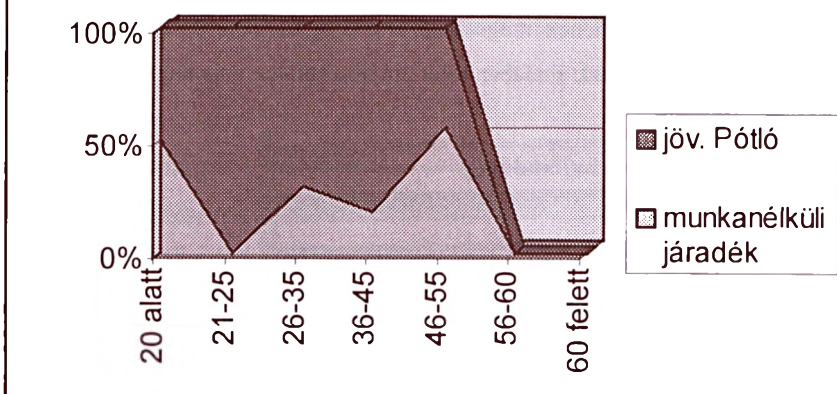
A nők gyakrabban és hamarabb veszíthetik el állásukat a férfiaknál. Ennek okai főként a gyermekszüléssel, gyermekneveléssel kapcsolatosak. A munkaadók nem szívesen alkalmaznak fiatal, gyermektelen nőt kulcsállásokban, hiszen várhatóan több hónapra vagy évre ki fog esni a munkából gyermeke miatt. Hasonló a helyzet a kisgyermekes anyákkal. Itt a baj a gyermek felügyelete és betegsége miatt kieső munkaidőben gyökerezik. Ugyanakkor előnyben részesítik a nőket a precizitást, pontosságot követelő könnyű fizikai munkák és a szalagmunkák esetében. A női munkanélküliek ellátása gyakorlatilag megegyezik a férfiakéval.

7. A munkanélküliség főbb okai a térségben

A térség munkanélküliségének legfőbb okozója, kiváltója a korábbi szocialista nagyüzemek megszűnése, feloszlása, átalakulása és az általuk eddig foglalkoztatott emberek „utóra kerülése”. A korábbi nagy foglalkoztatók, mint

Munkanélküli ellátásban részesülő nők

például a mágocsi "Béke" MGTSZ, amelyik a közelmúltig a falvak munkaképes lakosságának közel 10 %-át foglalkoztatta a termelőszövetkezetben és a nyugdíjasok többsége onnan kapta a földjáradékot is. 1992. augusztusában megkezdődött a szövetkezet felszámolása.

A másik nagyüzem a Bikali Állami Gazdaság volt, amely a környező települések számára a másik jelentős munkalehetőséget jelentette. Sajnos az Állami Gazdaság egy elhibázott gazdasági lépése következtében 1994-ben felszámolásra került. Két évi pangás után új Kft. alakult Agropig néven, amely tovább működteti az egész vertikumot.

A Keverőüzem és Szárító-ban dolgozók létszáma megközelítette a 30 főt, ám ebből csak 4-5 volt helybéli, a többiek mind a szomszédos településekről ingáztak.

Összefoglalva: területünkön a legnagyobb gondot a munkanélküliség kialakulása tekintetében a rendszerváltás során megtett privatizálások és a felszámolások jelentették.

8. Munkavállalási nehézségek

A legtöbb cégnek kialakult dolgozógárdája van, akikhez ragaszkodnak és nehezen – csak végszükség esetén – próbálnak meg más alkalmazottat felvenni. A zsáktelepüléseken nehéz megoldani a több műszakos rendszerhez tartozó váltásokat, az ingázóknak általában több órájába kerülne naponta a közlekedés.

9. A munkára való hajlandóság

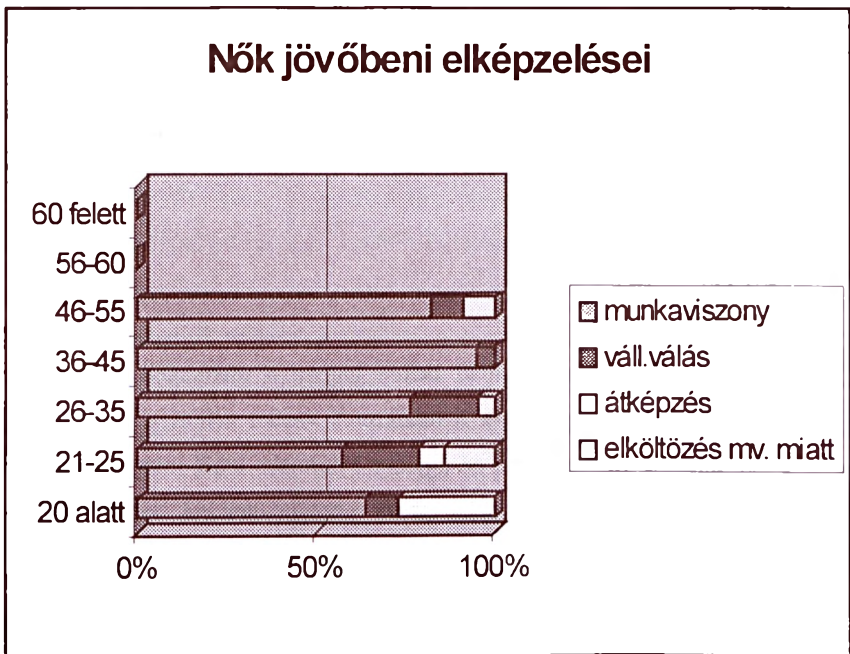
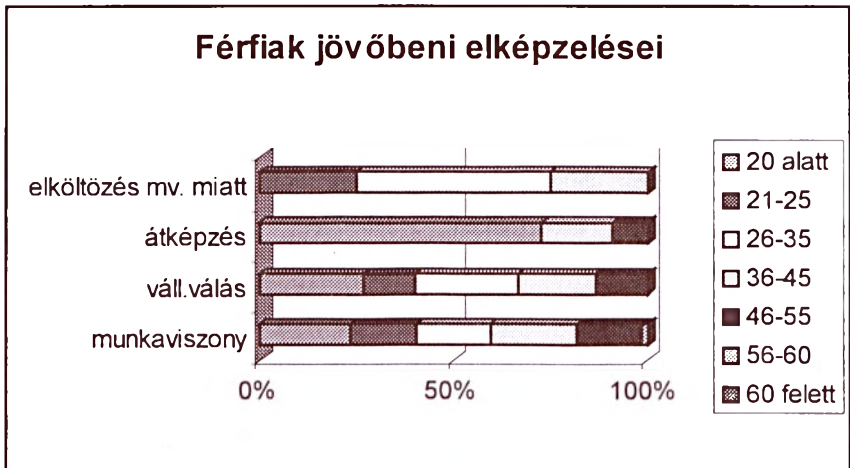
Sokszor hiányzik. Elsősorban a tartósan munkanélküliekre jellemző a fásultság, a letargia és a beletörődés. Megszoktak már egy kilátástalan, alacsony nivójú életstílust, nagyon nehezen mozdulnak meg bármire is, nehéz őket visszaszoktatni a munkára. Ugyanez elmondható a pályakezdekről is: ha az iskoláik elvégzése után belátható időn belül nem sikerül elhelyezkedniük, akkor egyszerűen ***nem tanulnak meg dolgozni!*** A nők közül számosan a szülésbe, a gyermeknevelésbe, GYES-be, GYED-be „menekülnek” a fenyegető munkanélküliség elől.

10. Helyi intézmények tevékenysége, aktivitása a foglalkoztatáspolitikai terén

A lehetőségeik erősen behatároltak. A megszokott kereteken belül nehéz radikális változásokat elérni. Meg kell újítani egész látásmódunkat, nélkülözhetetlen a szemléletváltás.

11. Fejlesztési lehetőségek, jövőre néző értékelés

Tekintsük át csak maguknak az érintetteknek a jövőhöz fűzött elképzeléseit:

Jól látható, hogy a lakosság legnagyobb része a munkavállalásban látja a kiutat, de még a vállalkozóvá válást is inkább részesítik előnyben, mint az átképzés lehetőségének vállalását! Elköltözni csak kevesen szándékoznak munkavállalás miatt.

Mi következik mindebből? Az, hogy az emberek közül kevesen látják maguk előtt a képzéssel megszerezhető tudás előnyeit, jobban bíznak a vállalkozásokban, és szinte abszolút módon egyet szeretnének: dolgozni. Még pedig úgy dolgozni, ahogyan azt eddigi életük során a legtöbbször megszokta: felelősség nélkül, beosztottként, lehetőleg kikerülve mindenféle versenyhelyzetet.

Segíthetünk-e nekik ebben? A képzéseket megszervezhetjük, lefolytathatjuk; a vállalkozásra készülőknek adhatunk szakmai és egyéb segítséget, és ezzel a kisebb részüknek – legalábbis ideiglenesen – megoldottuk a problémáját. De mi lesz a többséggel? Akik nem akarnak tanulni, nem akarnak vállalkozni, „csak” dolgozni szeretnének.

Számukra új típusú munkahelyeket kell teremtenünk! Közhasznú társaságok alakulhatnak direkt ezzel a céllal, hogy (többnyire fizikai) munkát biztosítsanak a térség leszakadó munkanélküli rétegeinek. Jó példa erre a Mocsolád Köz-Szolg Kht.

11. Egyéb

Tapasztalataink szerint nem szabad békén hagyni a munkanélkülieket. Nem szabad engedni, hogy megszokják a rendszeres munka nélkül is élhető életet, mert nehezebb őket visszavezetni az úgymond normális létre, mint nem engedni őket idáig eljutni. Ha mással nem, akkor idénymunkákkal, kisebb-nagyobb szervezett programokkal fel-fel kell rázni őket, máskülönben menthetetlenül elvesznek a versenyképes munkaerő-piac számára.

VI. A térség erősségeinek és gyengeségeinek számbavétele

Erősségek:

nagyon jó minőségű földterületek
gyönyörű természeti környezet
változatos kulturális hagyományok
erős magánszektor a mezőgazdaságban

Gyengeségek:

rövidtávú haszonszerzési gyakorlat van kialakulóban
gyenge az együttműködési hajlandóság a települések között
gyenge a civil szektor
nincs hagyománya az élethossziglan tartó tanulásnak
nem megbízható az információáramlás a szektorok között
bizonytalanok az ipari kisvállalkozások
kevés a nagy munkáltató

Lehetőségek:

új típusú munkahelyek teremtése
új termékek, technológiák elterjesztése
közös fellépés „kifelé”

Fenyegetések:

nincs hosszútávú, átgondolt állami agrárpolitika
eluralkodik a „mának élés”

VII. A térség fejlesztési lehetőségei

Szociális térkép, közhasznú adatbázis, közösségi felmérés elkészítése és karbantartása.

Sok szó esik manapság az adatbázisokról, mégpedig a legkülönbözőbb programok és feladatok kapcsán – és ez nem véletlenül van így! Elkészítésük, illetve az elkészítésükben történő közreműködés mindenképpen hasznos a települések számára, több okból is. Elkészítése közben juthatunk ugyanis a legtöbb információhoz az adott településről, annak lakóiról, a problémákról, a jelenlegi és a jövőbeni lehetőségekről.

A közösségfelmérés azért aktivizáló módszer is, mert fokozza az emberek részvételét a közügyekben, feltárja a problémákat, az életminőség javítására, az esélyegyenlőség biztosítására törekszik. A civil érdekeket szem előtt tartva segíti a civil társadalom kiépítését, erősítését, érdekérvényesítését. A helyi cselekvések elindítására a civil polgárok önmaguk vállalkoznak. A közösségi felmérés lényegében egy gyűjtőmódszer, több módszert magába ötvöző folyamat, s e tekintetben tulajdonképpen nem is csak egy módszer, hanem egy bonyolult, többfejezetes közösségi fejlődési folyamat, néha maga a helyi cselekvés. Alkalmazásának legáltalánosabb céljai: a helyi cselekvés elindítása, a lakosság aktivizálása, saját problémáinak feltárása, a környezet megismerése, a cselekvőkedv, a szolidaritás, a felelősségérzet felélesztése és megerősítése, lakossági cselekvési terv készítése, a szükségletek feltárása, olyan jövőtervek készítése, melyek megvalósításában a lakosság aktívan részt vesz. Ezek megvalósítása érdekében minden lehetséges szintéren szorgalmazni kell a partnerkapcsolatok kialakítását és ápolását, valamint a lehető legszorosabb önkéntes együttműködést a civil szervezetek, az önkormányzatok, szakmai szervezetek és a gazdasági élet szereplői között. Mindennapi gyakorlattá kell, hogy váljon a demokratikus együttműködés a közösségen, a helyi társadalmon

belül. A közösségi felmérésnek elő kell segítenie a közösség(ek) alakulását, tartós fennmaradását és működését, meg kell teremtenie a helyi nyilvánosságot, strukturálnia kell a helyi társadalmat. A közösségi felmérés elindulhat az önkormányzat vagy egy közösség megbízásából, vagy úgy, hogy maga a közösségfejlesztő kezdeményezi azt. A felmérés tulajdonképpen egy kérdőíves módszer, amely munkaeszköz lesz a problémák feltárásához és megoldásához. A felmérés munkafolyamatát az előkészítéssel, tervezéssel kell kezdeni. Ennek elsődleges célja a nyilvánosság megszervezése, a célok mind szélesebb körben történő tudatosítása, mivel csak így lehet igazán hatékony maga a felmérés. A munka során minden elért eredményről folyamatosan tájékoztatni kell a lakosságot. A kérdőív megalkotása, vagyis a kérdések pontos megfogalmazása a feltárt problémák alapján viszonylag nagy mozgási szabadságot biztosít a közösségfejlesztőnek. Meghatározhatja a válaszadók körét (pl.: csak 14 éven felüliek, vagy az egész lakosság körére kiterjedő), hogy családonként vagy egyénenként történjen a kitöltés, a kérdések jellegét (nyitott vagy zárt), nevesített, vagy anonim adatszolgáltatást kérhet. Eldöntheti, hogy a felmérést megelőzően legyen-e mintakérdőív, amely elősegíti az esetleges hibák kiküszöbölését. Maga a felmérés elvégzése, azaz az adatfelvétel történhet úgy, hogy kiküldik a kérdőívet, és mindenki önállóan kitölti, de akár személyesen is felkereshetnek minden lakost. Az eredményeket természetesen összesíteni és elemezni kell, de nem maradhat el ennek az összesítésnek a nyilvános fórumon, hirdető táblákon vagy egyéb úton (pl.: az írásos anyag minden helyi lakoshoz való eljuttatásával) történő közzététele sem. A feltárt eredmények felhasználása útkeresés lehet a problémák megoldására. Rájuk alapozva lehet rövid- és hosszútávú projekteket, terveket készíteni, szükség esetén külső szakértőket bevonni, az ezekhez szükséges anyagi háttérrel megteremteni. A közösségi felmérés távlati célja, hogy a fejlesztés végterméke egy egységes, életerős, növekvő közösség legyen, melyben a lakosok aktívan és cselekvően részt vesznek a problémák feltárásában és megoldásában. A település

hagyományaiból, a szükségletekből kiindulva saját maguk határozzák meg a sorsukat alakító viszonyokat, oldják meg a település kulturális, szociális, gazdasági, környezetvédelmi, stb. problémáit. A polgárok tudatosan gondolkodnak majd a közügyeiről, a közösség együtt tervezi jövőjét, melyért felelősséget is vállal. A cél érdekében a helyi hatalomnak, a civil szervezeteknek és vállalkozóknak együtt kell működniük. A folyamatos együttműködés előfeltétele a helyi demokrácia gyakorlásának és egyben ez lesz a biztosítéka annak is, hogy a helyes döntések kerüljenek meghozatalra, kölcsönös legyen a véleménycsere, eredményesen oldják meg a problémákat és a terveket.

A megfelelő alapossággal és gondossággal elkészített szociális térkép, közhasznú adatbázis és közösségi felmérés eredményeként létrejövő adatbázis rendszeres használata megkönnyíti az önkormányzatra háruló összes többi szociális jellegű feladat elvégzését, segíti egy átfogó kép kialakítását.

Az így létrejövő adatbázisban a különféle tetszőleges vagy szükséges szempontok szerint rendszerezett és leválogatott adatok összevetése új ötleteket szülhet, megtalálhatók a látszólag egymástól távol álló adatok közötti lehetséges kapcsolódási pontok.

Településre vetítve gyakorlatilag teljes és minden lényeges részletre kiterjedő lévén, segít összekapcsolni a különböző szolgáltatókat, azok szolgáltatásait a potenciális igénybevevőkkel, a 'végfelhasználókkal'.

Alsómocsoládon a projektek tervezésére és megvalósítására több munkacsoportot alakítanánk ki. Az egyes teamek tagjai a közösségi tervezés alapján készítik el a részletes programtervet és az előkalkulációt. Egy-egy csoport 4-10 tagból állna, minden szektort legalább 1 fő képviselne, aki kompetens a témában. A csoportok között teljes körű az információcsere, napra kész adatokkal rendelkeznek az áttekinthetőség és pontosság miatt. A tagok önkéntesen vállalják a munkát, a terv megvalósításáért és a költségvetés betartásáért felelősséget vállalnak. A következő időszakban az alábbi feladatokat szeretnénk elindítani és megvalósítani.

Szociális gondoskodás team: a közösségi felmérés mellett más szociológiai jellegű kutatásokat is végzünk, melyből kiderül, hogy a település összlakosságának hány százaléka munkanélküli, beteg, stb. Az iskola tanulólétszámának hány százaléka hátrányos helyzetű. Az életminőség javítására, az esélyegyenlőség biztosítására önkéntes családsegítő szolgálatot szervezünk. A szolgálat tevékenysége szociális és mentálhigiénés jellegű, munkája a fenti csoportokra terjed ki. A szolgálat törődik a társadalmi és szociális kapcsolatok rendezésével, hiányok pótlásával, segítséget nyújt a konfliktusok kezelésében. Feltárja a családok szükségleteit, megoldásokat dolgoz ki, javaslatokat tesz az Önkormányzatnak, így segítve a döntéshozatalt a segélyek elbírálásában. Tanácsadást és előadásokat szervez egészségügyi, jogi, stb. témákban. Szakszolgáltatásokat szervez azok számára, akiknek pl. logopédusra, pszichológusra, orvosra van szüksége. Képviselet azokat, akik nem képesek hivatalos ügyeik intézésére. Rászoruló családoknál gyermekfelügyeletet vállal. A munkanélküliek esetében pl. idénymunkákat szervez, az önkormányzat pedig területet ad bérbe gazdálkodás céljára a föld nélkülieknek. A programban részt vesz az Alsómocsoládi Önkormányzat, a Teleház, a Falugondnoki Szolgálat, az Alsómocsoládiak Baráti Köre, az Alapítvány Alsómocsoládért, valamint önkéntes segítők.

Nyilvánosság fejlesztése team: szeretnénk a falu egy részében már üzemelő kábeltéves rendszert a falu egészére kiterjeszteni, ezek után lehetséges egy helyi stúdió és egy információs adattár kiépítése. A nyilvános fórumok mellett így biztosítható lenne a folyamatos és kétoldalú információcsera a lakosság és a helyi vezetés között. A polgárok a helyi hírek mellett naprakész információkról értesülhetnének, pl. munkalehetőségek, vállalkozói hirdetések, vásárlási lehetőségek, stb. Mindezt az adattár biztosítaná. A felmérésből ismerjük a lakosság érdeklődési körét, felkereshetőek azok az emberek, akik önkéntes munkát ajánlottak, pl. a rendszer kiépítéséhez, újságszerkesztéshez, stb.

Munkalehetőségek feltárása és teremtése team: a csoport ebben a témában feltárja a lehetőségeket, kidolgozza az alternatívákat, előkészíti a program elindítását. Ez a legnehezebb és legtávlatibb elképzelésünk. A lakosság legnagyobb gondja községünkben a munkahelyek hiánya. A munkanélküliség összefügg az alacsony kvalifikációval. A csoport a táji és környezeti adottságokra építve tervezi meg a helyben termelés és feldolgozás módját, piackutatást végez, szakembereket kutat és kér fel. Az előkészítésben is fontos az Önkormányzat, a civil és a vállalkozói szféra együttműködése. Még a közeljövőben megvalósítható, hogy a falusi turizmus kiszélesítésével idényjellegű munkát biztosítunk a helyi embereknek (vendéglátás, idegen- és túravezetés). Elindulását egy felkészítő tanfolyam előzi meg.

Közösségi, szellemi élet team: a demokráciát tanuló Magyarországnak szüksége van a civil társadalomra. A helyi demokrácia alappillérei a civil szerveződések. Minél több civil szerveződés van a településen, annál sikeresebb a település társadalmának átstrukturálása, fizikai környezetének alakítása. Kérdőív alapján megismerve a lakosság igényeit, folyamatosan segítjük új és újabb körök alakulását, még több közösségi alkalom megteremtését. Fontos, hogy az eddigi folyamatos és rendszeres kapcsolatot továbbra is fenntartsuk a már megalakult körökkel, animációval, módszertani tanácsadással segítsük működésüket. Az Önkormányzat partner abban, hogy Teleházunk és az együttműködő egyesületek és alapítványok átvállalják a kulturális feladatok ellátását. Függetlenséget és önállóságot jelent, ha a Művelődési Ház az Egyesületek és Közösségek Házává alakul át. Későbbi terveink között szerepel, hogy a megfelelő anyagi háttér megteremtése után rész- és mellékfoglalkozási szakembereket foglalkoztassunk, pl. közösségfejlesztő, szociális munkás, manager. Önfenntartásunkhoz elengedhetetlenül szükséges a biztonságos anyagi háttér megteremtése és a működéshez szükséges technikai eszközök megléte.

Team a kapcsolatok építésére, a biztos anyagi háttér megteremtésére: a csoport fő feladata az előbbi tevékenységekhez a lehetséges partnerek, szervezetek, szakemberek, támogatók, szponzorok felkutatása, a folyamatos kapcsolattartás biztosítása helyben, szomszédságban, kistájban, megyében, országosan és külföldön is. A tagok képzéseken vesznek részt és ilyeneket helyben is szerveznek., pályázatokat írnak, szponzorokat és támogatókat nyernek meg, menedzselik a projekteket.

VIII. Lehetséges foglalkoztatási programok ötleteinek bemutatása, melyek a térség foglalkoztatási, népességmegtartási helyzetét javíthatják

Alsómocsoládon 1999. 05. 08-án a CTF (Civil Társadalom Fejlődéséért) Alapítvány támogatásával és szakmai segítségével **problémadefiniáló fórumot** tartottunk. A megjelentek kifejezték azon szándékukat, hogy a fórum sikere, a falu jövője, s a feltárt problémák megoldása érdekében készek és képesek hatékonyan együttműködni mind egymással, mind a civil szervezetekkel, az Önkormányzattal, a gazdasági élet szereplőivel, az egyszerű polgárokkal, mind pedig bármely külső, a megoldást elősegíteni kívánó partnerrel is.

A problémafeltárás módszerül kiválasztott ötletbörze (brain-storming) eredményeként mindösszesen 115, a falura jellemző, és megoldásra váró probléma került felvetésre. A megfogalmazott hiányosságok értékelése és súlyozása után a legfontosabb, megoldásra váró problémaként ma Alsómocsoládon a **falu megtartóerejének hiánya** jelölhető meg.

A fórum megrendezése óta eltelt közel fél év. Úgy hisszük, elég idő ez ahhoz, hogy elemezzük és értékeljük az időközben történt eseményeket: Mit is tettünk a problémák megoldása érdekében?

Egyedülálló kezdeményezésbe fogott közös erővel Alsómocsolád és a CTF Alapítvány: Időről-időre minden közösségnek számot kell adnia magának. Fel kell mérnie, hogy mennyire gazdálkodott jól lehetőségeivel, mennyire sikerült eredeti terveit megvalósítania. Az Alsómocsoládhoz hasonló kistelepülések esetén különösen fontos ez a kérdés, hiszen egy-egy rossz döntés, félresikerült koncepció eredménye nagyon gyorsan láthatóvá válik. Ilyen jel lehet a lakosságszám csökkenése, a fiatalok elvándorlása, a helyi megélhetési lehetőségek beszűkülése. A mindennapok általában elfeledtetik velünk, hogy ezek mögött a kedvezőtlen folyamatok mögött mindig valakiknek a tervei és döntései húzódnak meg. Más szóval úgy is fogalmazhatnánk, hogy a jelenbeli problémáink többsége múltbeli döntések végig nem gondolt

mellékkövetkezmenyei. Úgy tűnik, hogy az emberek egyre jobban elfordulnak a pártpolitikától. Ezzel párhuzamosan egyre inkább bele kívánnak szólni szűkebb lakókörnyezetük problémáinak megoldásába. Ma már elképzelhetetlen, hogy néhány képviselő eldöntse, hogy mi és hogyan fog zajlani a településen. Ennek oka, hogy az állampolgároknak egyre inkább tudatosul, hogy nem csak elszenvedői, hanem alakítói és hasznélvezői is lehetnek a közösséget érintő döntéseknek. A demokráciát régebb óta gyakorló országokban több ötlet és megoldás született arra, hogy hogyan lehetne bevonni a lakosokat településük jövőjének kitalálásába. A CTF Alapítvány ezen módszerek közül egy olyat választott, amelyet Magyarországhoz hasonló adottságú országokban már sikerrel alkalmaztak. A Jövőkutató Műhely elnevezésű módszer lényege a következőkben foglalható össze:

- A település lakói intenzív és közös munkával alakítják ki jövőjükre vonatkozó közös elképzelésüket
- A Műhelymunka több (3-4) napig tart, amelyen részt vesz mindenki, aki érdemi hatással bír a közösség életére, és tenni akar egy jobb, közös jövő kialakítása érdekében
- A résztvevők a műhelymunkában egyenlők, nincsenek fölösleges és unalmas beszédek, nincsenek úgymond fontos emberek és őket hallgató tömegek
- A műhelymunka olyan kérdésekkel foglalkozik, amelyek mögött több, régóta megoldatlan probléma áll. Ugyanakkor nem az a cél, hogy megoldja a problémákat, hanem egy olyan új jövőkép kialakítása a cél, amelyben lehetőség van választ adni a régi kérdésekre.

Mit jelent ez konkrétan? A falu jövőjének kigondolásában szerepet vállalók 2000. február 4-6. között fognak találkozni. Terveink szerint mintegy 60-80 fő fog részt venni a találkozón. Miután nem tud mindenki eljönni, aki érintett a kérdésben, ki kell választanunk azokat, akik ötleteikkel, meglátásaikkal és gondolataikkal a legjobban tudják segíteni egy elérhető jövőterv kialakítását.

Mi lesz az eredménye a Jövökutató Műhelynek? A Műhelyen résztvevők megalkotnak egy mindenki számára elfogadható képet arról, hogy milyenek szeretnék látni Alsómocsoládot 20-25 év múlva. Ez a jövőterv lesz a későbbi programok alapja. A dolog természetéből fakad, hogy senki sem tudja előre, hogy konkrétan mi fog születni, és milyen programok fognak körvonalazódni. Amiről mindenkit biztosíthatunk, hogy ez az esemény nem egy unalmas 3 nap lesz, ahol ezerszer hallott egyéni mániák kapnak teret, hanem egy olyan három nap, amelynek esélye lesz arra, hogy nagybetűkkel íródjon be Alsómocsolád történelmébe.

Mi lesz a sorsa a jövőterveknek? A műhelymunkában résztvevők javaslata alapján program-koordinációs csoport fog alakulni. Ennek vezetője egyszemélyben lesz felelős azért, hogy a közösen elhatározott programok megvalósuljanak.

A kiscsoportos műhelymunkáról. A falu lakosságát igyekeztünk úgy meginvitálni egy-egy beszélgetésre, hogy az első körben a várhatóan hasonló problémákkal küzdők kerüljenek a kiscsoportokba. Valamennyi csoport tagjainak – kisebb módosításokkal - ugyanazokat a kérdéseket tettük fel. (A szavazásoknál minden ember csak a véleménye szerint legfontosabb három dologra adhatta le voksát, ezért fordulhat elő, hogy néha egy-egy javaslat nulla szavazatot kapott.) A vállalkozók, gazdálkodók számára 1999. 10. 26-án 18.00-kor tartottuk meg az első csoportos foglalkozást. A meghívást 14 fő fogadta el.

Első kérdés: *Mi könnyítené meg a vállalkozását?* Íme a válaszok:

(Amire mi magunk is hatással tudunk lenni:)

- közös hang a gazdálkodók között
- mezőgazdasági gépek tárolása
- egytetértés, összefogás a gazdák között
- mezőgazdasági menedzserre (a szaktudására), a tevékenységére támaszkodjunk
- több aktuális információ (pályázatok, gépek költségei, stb.)

- a közösségi életteret mindenki úgy kezelné, mint sajátját
- terület a bővítéshez
- legelőrendszer visszaállítása – állattenyésztés
- érdekvédelmi szervezet.

(Amihez külső segítség is szükséges:)

- többen lennénk
- biztos felvásárlási rendszer
- kombájn
- fizetőképes kereslet
- hosszabb távra lehetne tervezni
- sok pénz – technikai feltételek

(Amire nem tudunk befolyással lenni:)

- egészség
- termékváltás – piac
- földesutak karbantartása, ehhez önkormányzati segítség
- körbetartozásos rendszer megszüntetése.

(Besorolás nélkül:)

- helyi pénzügyet alapítása.

Második kérdés: *Milyen segíségekre lenne szükség plussz jövedelem eléréséhez?*

Íme a válaszok (zárójelben a jelenlévőktől kapott szavazatok száma.)

- Helybeli értékesítés és feldolgozás (8)
- Magasabb felvásárlási ár (8)
- Olcsóbb hitel (5)
- Termékismeret növelése (4)
- Szakismeret (4)
- Információ arról, hogy mire van szükség (2)
- Pályázati lehetőség + hogyan kell megírni (1)
- Nyugdíjasok által is végezhető munkák (1)
- Jobb értékesítési rendszer a kistermelőknek (1)

- Vagyonvédelmi rendszer (0)

Harmadik kérdés: *Melyek a rövid időn belül megoldandó problémák?* Íme a válaszok:

- mini ABC fűtése
- hőmentesítés legyen kitalálva
- Mágocs-Mocsolád közti út javítása
- összekötő út
- szennyvízhálózat
- helyi információs rendszer
- munkahelyteremtés
- szórakozási lehetőség
- kábel-TV

Negyedik kérdés: *Milyen segítséget tud adni másoknak?* Íme a válaszok:

- vállalkozás beindulása esetén munkalehetőség 10-15 főnek
- munkalehetőség 1 főnek
- információ-adás
- szakismeret, értékesítés, szaktanácsadás a Szövetkezet segítségével
- hótólás vállalása üzemanyag áráért
- információk adása (Teleház)
- pénzügyi tájékoztatás, információk
- erdőmben kecske legelhet

Nyitott kérdés, (melyet az illetékesek fognak megválaszolni): *Mi a KHT szerepe, kik vehetnek részt benne, stb?*

Az óvodás vagy iskolás korú gyereket nevelő szülők számára 1999. 10. 27-én 9.00-kor tartottuk meg az első csoportos foglalkozást. A meghívást 10 fő fogadta el. Első kérdés: *Mi könnyítene a helyzeteden, illetve abban, hogy munkát vállalhass?* Íme a válaszok:

(Amire mi magunk is hatással tudunk lenni:)

- nincs hova helyezni a gyereket, ha probléma van

- helyben korrepetálás
- ha helyben lenne a munka, pl. szociális gondozónő
- gyermekfelügyelet napközben

(Amihez külső segítség is szükséges:)

- egy műszakos lehetőség
- közlekedés – nincs megfelelő csatlakozás
- Délhúsnál, Agropignél legyen előny, ha valaki Mocsoládi
- gyermekorvosi ellátás megoldása, illetve iskolás korig legyen kiterjesztve
- hétvégi buszjárat – sürgősségi esetben legyen ingyenes
- sportolási lehetőség hiánya
- fürdő – fedett
- többfelé legyen út – többfelé lehetne menni dolgozni
- 4-6 órás részmunkaidős lehetőség
- bedolgozás

(Amire nem tudunk befolyással lenni:)

- nincs helyben óvoda
- nincs helyben iskola – legalább alsó tagozat
- a munkához tartozó képzés legyen helyben
- helyben lehessen gyermekruhát, stb. venni
- helyben legyen a gyerekek étkezése megoldott
- alpműveltséghez tartozó lexikonok hiánya

Második kérdés: *Milyen segítségre lenne szükség plussz jövedelem eléréséhez?*

Íme a válaszok:

- Gyermekelhelyezés
- Átképzés
- Vegyék át a helybeli kereskedők, amit termelünk
- Helyben feldolgozás
- Gépek beszerzése

Harmadik kérdés: ***Mik a helyi közösségi problémák?*** Íme a válaszok (zárójelben a szavazatok száma):

- játszóház gyerekeknek (7)
- közlekedés megoldása (6)
- orvosi ellátás (6)
- gyerekelhelyezés (5)
- terem, sportolási lehetőségre (5)
- árokvezetés a Kossuth utcában (2)
- információ hiánya (0)

Negyedik kérdés: ***Milyen segítséget tudsz adni másoknak?*** Íme a válaszok:

- magyar korrepetálás
- gyerekfelügyelet
- bevásárlásnál szállítás vállalása
- énekre, táncra, sportra tanítás, illetve bármilyen műsorra való felkészítés

A nyugdíjas korú lakosság számára 1999. 10. 27-én 11.00-kor tartottuk meg az első csoportos foglalkozást. A meghívást 11 fő fogadta el. Első kérdés: ***Mi könnyítene a helyzetén?*** Íme a válaszok:

(Amire mi magunk is hatással tudunk lenni:)

- összetartás (nyugdíjasok között, falun belül)
- több alkalom a problémák megbeszélésére
- a fiatalok nem tisztelik az időseket, "senkik vagyunk"
- példaképek az ifjúságnak
- mise időpontjára ne essen gyűlés
- kisbirtokosokon segíteni (géppel végzett munkák, pl. szántás, kaszálás)
- szállítás kistraktossal (pl. táp)
- a nyugdíjasokat nem támogatja kellőképpen az önkormányzat, illetve nincs elég információ arról, hogy milyen támogatásokban részesülhetnek
- rendezvényekről kellőképpen tájékoztatni őket
- kiegészítő jövedelem

- olcsóbb vásárlási lehetőség, bevásárló-utak szervezése, kipakolás, akciók

(Amire mi is hatással vagyunk, de külső segítség is kell hozzá:)

- pontos információ, pl. az erdőbirtokossági szövetkezet tevékenységéről, gazdasági helyzetéről
- amit az ember megtermel, ne menjen kárba

(Amire nem vagyunk hatással:)

- Kossuth utcai halastó-kiöntés, árokelvezetés, a tó vízszintjének a megtartása (az ott lakóknak kárpótlás nem volt)
- egészség
- munkahely fiataloknak

Második kérdés: *Milyen segítségre lenne szüksége plussz jövedelem szerzéséhez?* Íme a válaszok:

- helyben termelés (ehhez gépek vásárlása), felvásárlás (hasonlóan, mint ahogyan régen a Hangya-szövetkezetek működtek)
- állattartás megszervezése (takarmánybeszerzés, szállítás)
- információk
- bedolgozás *(ennek a témának a kidolgozására külön fórumot szervezünk!)*

Harmadik kérdés: *Mi a legsürgősebben megoldandó közösségi probléma?* Íme a válaszok:

- a falu kihalásának megakadályozása
- hóeltakarítás
- villany, közvilágítás
- kábel-TV

Negyedik kérdés: *Miben tudna másoknak segíteni?* Íme a válaszok:

- szervezés
- asztalosmunkák elvégzése
- sürgős esetben szállítás

A 16-25 év közötti fiatalok számára 1999. 10. 29-én 18.00-kor tartottuk meg az első csoportos foglalkozást. A meghívást 6 fő fogadta el. Első kérdés: ***Mi könnyítené meg a munkavállalást?*** Íme a válaszok:

(Amire mi is befolyással vagyunk):

- iskolai végzettség
- nyelvismeret
- számítógépes tudás

(Amire mi is hatással lehetünk, de külső segítség is szükséges):

- idegenforgalom, falusi turizmus

(Amire nem vagyunk befolyással):

- munkahely helyben
- pénz a vállalkozás beindításához

Második kérdés: ***Milyen segítség kellene, hogy plussz jövedelemhez juss?*** Íme a válaszok:

- pár órás munka
- hely a kecskéknek
- hétféle munkavállalás
- távmunka
- idénymunka (nyáron)

Harmadik kérdés: ***Melyek a legsürgősebben megoldandó közösségi problémák?***

Íme a válaszok (zárójelben a szavazatok száma):

- a fiatalok maradjanak itt (5)
- sportcsarnok (3)
- vonzóvá tenni a települést az itt élő, ill. az ideletelepülő fiataloknak (2)
- szórakozási lehetőség (2)
- telek biztosítása a fiataloknak a letelepedéshez (2)
- falusi turizmus beindítása (2)
- munkahely (1)
- horgászto (1)

- mozi (0)
- iskola (0)
- óvoda (0)
- csónakázótó (0)
- fürdőhely (0)
- ipari park (0)
- étterem (0)
- cukrászda (0)
- közhasznúakkal valamit kezdeni (0)

Negyedik kérdés: ***Miben tudnál segítséget nyújtani másoknak?*** Íme a válaszok:

- kecsketejet adok a rászorulóknak
- ebédhordásban, bolti bevásárlásban hétvégén segít az időseknek
- információ-adás befektetési és biztosítási lehetőségekről
- szállítás vállalása
- gyerekfelügyelet
- korrepetálás

A középkorosztályú munkavállalók számára 1999. 11. 8-án 18.00-kor tartottuk meg az első csoportos foglalkozást. A meghívást 11 fő fogadta el. Első kérdés:

Mi könnyítene a helyzeteden? Íme a válaszok:

(Amire mi is befolyással vagyunk):

- sportlehetőség fiataloknak, gyerekeknek
- falun belül jobb összefogás, ne legyen gyűlölet

(Amire mi is hatással lehetünk, de külső segítség is szükséges):

- helyben munkahely (fiataloknak is!)
- anyagi és erkölcsi megbecsülés a munkahelyen
- fiatalok maradjanak itt
- egészség
- jó vállalkozás
- szakember ellátás (szakmunkás – magas végzettség)

(Amire nem vagyunk befolyással):

- nem lennének kiszolgáltatottak a munkaadónak
- pénz, jó befektetés
- kevés az iparos a faluban
- óvoda hiánya
- útnyitás Szalatnak felé

Második kérdés: *Milyen segítség kellene, hogy plussz jövedelemhez juss?* Íme a válaszok:

- szabadidőre
- „kedv”
- „a nagy ötlet”
- szakemberként dolgozni
- pénz
- falusi turizmus
- helyben termelés, feldolgozás
- bedolgozás
- információ
- piackutatás, hogy mivel érdemes foglalkozni
- állattartás

Harmadik kérdés: *Melyek a legsürgősebben megoldandó közösségi problémák?*

Íme a válaszok (zárójelben a szavazatok száma):

- helyben munkahely (9)
- fiataloknak munkalehetőség (7)
- szennyvízelvezetés (6)
- fiatalok betelepítése (hogy ne haljon ki a falu)
- Mocsolád-Mágocs közti út javítása
- oktatás (óvoda, iskola) (2)
- útnyitás (2)
- horgászto (1)

- szabadidős program
- program, szolgáltatás-fejlesztés a falusi turizmushoz

Negyedik kérdés: *Miben tudnál segítséget nyújtani másoknak?* Íme a válaszok:

- tapasztalat- és tudásátadás
- információadás (Teleház)

A csoportok nyitottak, bármelyikbe bekapcsolódhat minden, a téma iránt érdeklődő alsómocsoládi lakos. Amennyiben valaki már résztvevője volt valamelyik csoportnak, de a fentebb leírtak alapján esetleg jobban érinti/érdeklí valamelyik másik csoportban felmerült probléma, és annak esetleges megoldásához szeretne személyesen is hozzájárulni, akkor nyugodtan csoportot válthat, vagy akár több csoport munkájában is korlátozás nélkül részt vehet.

A következő fázisban, vagyis a következő csoportos foglalkozás alkalmával megkísérelünk megoldásokat találni azokra a felvetett problémákra, amelyekre megítélésünk szerint mi is hatással lehetünk.

IX. Az erőforrástérkép felhasználásának, terjesztésének tervei, ötletei, megvalósításának módja

Az elkészült erőforrástérképet nyomtatott formában eljuttatjuk településünk minden portájára, hozzáférhetővé tesszük mind a négy település Polgármesteri Hivatalában, illetve elektronikus formában kívánjuk terjeszteni a Teleház-hálózaton keresztül is.

Baranya megye településeinek erőforrástérképei és készítői
(A sorozatban megjelent kiadványok)

1. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (1)

"Alapítvány Alsómocsoládért" 7345 Alsómocsolád, Rákóczi u. 71.
Tel.: 72/451-748
(Alsómocsolád, Mágocs, Mekényes, Nagyhajmás települések
erőforrástérképe)

2. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (2)

"Tövidék Egyesület" 7678 Abaliget Kossuth u. 80. Tel: 72/498-785
(Abaliget, Bodolyabér, Magyarhertelend, Orfű települések
erőforrástérképe)

3. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (3)

"Istenkúti Közösségért Egyesület" 7635 Pécs, Középdaindoli u. 88.
Tel.: 72/ 250-515
(Pécs-Istenkút településrész erőforrástérképe)

4. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (4)

"Ormánság Fejlesztő Társulás" 7960 Sellye, Batthyány u. 14.
Tel.: 73/480-006
(Besence, Bogdása, Csányoszró, Drávafok, Drávaiványi,
Drávasztára, Kákics, Markóc, Marócsa, Nagycsány, Okorág,
Sellye, Sósvertike települések erőforrástérképe)

5. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (5)

"Dél-Zselici Települések Szövetsége" 7932 Mozsgó, Batthyány u.
13/D, Tel.: 73/413- 075
(Magyarlukafa, Somogyhárshágy, Vásárosbérc települések
erőforrástérképe)

6. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (6)

"Környezetvédelmi és Közösségi Értékadó Egyesület" 7663 Máriakémend,
Rákóczi u. 19. Tel.: 69/353-191
(Erzsébet, Fazekasboda, Feked Kátoly, Kékesd, Máriakémend,
Szellő települések erőforrástérképe)

7. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (7)

"Baranya Megyei Önkormányzatok Társulása" 7621 Pécs, Timár u. 21.

Tel.: 72/ 211-142

(Cun, Drávapiski, Hirics, Kémes, Kórós, Luzsok, Páprád, Veji települések erőforrástérképe)

8. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (8)

"Baranya Megyei Önkormányzatok Társulása" 7621 Pécs, Timár u. 21.

Tel.: 72/ 211-142

(Bakonya, Bicsérd, Boda, Cserkút, Kövágóttös, Zók települések erőforrástérképe)

9. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (9)

"Kultúr- és Zöld Zóna Egyesület" 7900 Szigetvár, Basa u. 19.

Tel.: 73/310-625

(Szigetvár település erőforrástérképe)

10. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (10)

"Egészségesebb Gyermekéért Alapítvány" 7900 Szigetvár,

József A. u. 69.

(Boldogasszonyfa, Szentlászló települések erőforrástérképe)

11. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (11)

"Drávamenti Települések Fejlődését Segítő Egyesület" 7838 Vajszló,

Zrínyi M. u. 49., Tel.: 73/ 327-121

(Drávacsepely, Drávaszerdahely, Ipacsfa, Kovácshida települések erőforrástérképe)

12. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (12)

"Villány-Siklói Borút Egyesület" 7800 Siklós, Kossuth tér 1.

Tel.: 72/352-746

(Harkány, Siklós-Máriagyüd, Nagytótfalu, Kistótfalu, Kisharsány, Nagyarsány Villány, Villánykövesd, Palkonya, Vokány települések erőforrástérképe)

13. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (13)

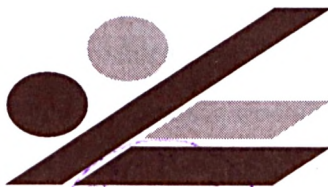
"Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége Baranya Megyei Szervezete" 7626 Pécs, Búza tér 6/b, Tel.: 72/ 210-803
(Bürös, Endrőc, Gyöngyösmellék, Kétújfalu, Szörény, Teklafalu, Zádor települések erőforrástérképe)

14. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (14)

"Kömlő és Térsége Fejlesztési Kht." 7300 Kömlő, Pécsi u. 1.,
Tel.: 72/ 482-131
(Egyházaskozár, Hegyhátmaróc, Hosszúhetény, Kárász, Köblény, Magyarereggy, Máza, Szalatnak, Szárász, Szászvár, Tófü, Vékény, Liget, Magyarszék, Mánfa, Mecsekpölöske, Bodolyabér, Magyarhertelend, Kömlő települések erőforrástérképe)

15. BARANYA MEGYEI TÉRSÉGI ERŐFORRÁSTÉRKÉP (15)

"Bükkösd Község Szolgáltató Kht. Bükkösi Teleház" 7628 Bükkösd,
Kossuth u. 48. Tel.: 73/378-504
(Bükkösd, Cserdi, Dinnyeberki, Helesfa települések erőforrástérképe)

292490

Baranya Megyei Munkaügyi Központ,

7621 Pécs, Király u. 46. Tel.: 506-800 FAX: 506-804

E-mail: bmmk@bmmk.hu

Internet cím: <http://www.bmmk.hu>

